

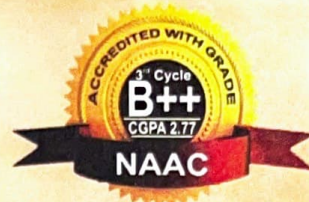
Maratha Vidya Prasarak Samaj's

Arts, Science & Commerce College, Ozar (Mig)

Tilak Nagar, Ozar (Mig), Tal. Niphad, Dist. Nashik (Maharashtra) 422 206.

Ph. : (02550) 275219, 275919

E-mail : ozarcollege@gmail.com Website : www.ozarcollege.com

• Affiliated to Savitribai Phule Pune University (ID No PU/NS/ASC/027/1984)

• Junior Vocational College Code : J 13.08.907

• HTE Sevarth ID : 06220100122_AST (College Code : 023)

• Junior College Code : J 13.08.016

• AISHE ID : C-41965

Ref.No. :

Date :

1.3.1 - Institution integrates crosscutting issues relevant to Professional Ethics, Gender, Human Values, Environment and Sustainability into the Curriculum

Gender Equality:

Gender equality and equal opportunity for women are necessary in the institution. Every activity and program of the circular of the institute should provide equal opportunity for the development of the girl students and the female staff. For maintaining the equality among the staff and students the Women development cell and Anti ragging cell are active. These committees take utmost care and provide support to girl students and the female staff. Meetings are conducted on regular basis and issues are discussed over to find solution for making a better environment for the women. Women development seminars also conducted which includes teaching them self-defence and rifle shooting. Women empowerment related programmes were arranged like *Nirbhay Kanya Abhiyan*, *International Women's Day*, Etc.

Environmental Awareness:

Environment awareness is inculcated in students. Environment study is a part of the curriculum of the institution. Environment day is celebrated with enthusiasm. NSS students along with other college students participate in tree plantation and cleanliness programs. We make student aware about the importance of preserving the environment.

Human rights:

Human rights are the basic rights enjoyed by all. We at institute make sure that no violation human rights take place. We celebrate 10th December as 'Human Rights Day' to spread awareness of Human Rights and motive everyone to make the proper use of basic rights.

Professional ethics: -

Professional ethics are taught to students as part of their holistic development. Importance for group work and imbibing leadership is being taught.

Moral and ethical values:

Moral and ethical values are integral part of education of the students. Our teachers put their best efforts to groom students and make them responsible citizen. We celebrate various National Days which imbibes the national values among the students. Independence Day, Republic Day, Gandhi Jayanti, Teacher's day, Voters Awareness Day, International Yoga Day, Matrubhasa Divas, World Environment Day, Youth Day etc.

Bhadaw

PRINCIPAL

Arts, Science and Commerce College
Ojhar(Mig), Dist. Nashik-422 206

Maratha Vidya Prasarak Samaj's,
Arts, Science and Commerce College, Ozar (Mig)
Taluka-Niphad, District-Nashik – 422206

1.3.1 Institution integrates crosscutting issues relevant to Professional Ethics, Gender, Human Values, Environment and Sustainability into the Curriculum

Study of Professional Ethics, Human Values, Environment and Sustainability into the Curriculum

Department	Crosscutting Issues	Class	Topic in Curriculum/ Activities
English	Environmental & Sustainability	F.Y.B.A. S.Y.B.A. S.Y.B.Sc. T.Y.B.A.	1. Fire and the Rain 2. Stopping by Woos on a Snowy Evening 3. A Simple Philosophy 4. Environmental Science
English	Professional Ethics	F.Y.B.A.	1. Communicational Skills
		S.Y.B.Sc	1. Interview Technique 2. Application Letters
		SYBA	1. The Advanced Study of English Language, Grammar 2. Soft Skills 3. SEC- Mastering Communication Skills
		TYBA	1. Aspirations: English for Careers 2. Grammar 3. Writing Skills 4. Soft Skills and Employability Skills
		F.Y.B.Com	1. Black Money and the Black Economy 2. Muhammad Yunus: An Economics for Peace 3. My Financial Career 4. Interview Skills 5. Presentation Skills
English	Human Values	FYBA Comp. English	1. Felling of Banyan 2. Tress Engine Trouble 3. Gift of Magi
		FYBA Opt. Eng.	1. A Lesson My Father Taught Me 2. The Open Window 3. No Men are Foreign
		SYBA	1. Drama : Arms and the Man 2. Poetry: London 3. Poetry: To a Skylark

		TYBA	1. Novel: Silas Marner 2. A Farewell to Arms 3. The Painter of Signs 4. SEC-Mastering Life Skills and Life Values
Marathi	Environmental & Sustainability	F.Y.B.A G-1	१.लाल चिखल २.उठावण हंडाभर चांदण्या). एकांकिका(
		S.Y.B.A G-2	रारंगढंग)हिमालय परिसर वर्णन(
		S.Y.B.A S-1	प्रकाशवाटा निसर्ग हेमलकसा-वन क्षेत्राचे दर्शन धारा दामोदर वृंदावन वर्णन
		T.Y.B.A G-3	तीन मुलांचे चार दिवस –नक्षली परिसर
		T.Y.B.A S-3	वृक्ष वल्ली आम्हा सोयरे वनी खेळती बाल ते
		F.Y.B.Com	१.केली पण वन शेती
		F.Y.B.A G-1	१.लाल चिखल २.उठावण हंडाभर चांदण्या). एकांकिका(
Marathi	Professional Ethics	F.Y.B.A G-1	१.कष्टाची भाकर २.दगड दवाखाना ३.वापसी
		S.Y.B.A G-2	रारंगढंग) सैनिकी शिस्त(संगणकवरील टंकलेखन
		S.Y.B.A S-1	हत्तीचा दृष्टांत
		S.Y.B.A S-2	साहित्यविचार समीक्षा विचार
		S.Y.B.A SEC	प्रकाशन व्यवहार आणि संपादन मुद्रित शोधन
		S.Y.B.A MIL	वृत्तपत्रासाठी बातमी लेखन नभोवाणीसाठी संहिता लेखन दूरदर्शन साठी माहिती पट लेखन
		T.Y.B.A,S-4	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

		T.Y.B.A SEC	कार्यक्रम संयोजन कौशल्ये
		F.Y.B.Com	१.ज्ञानयुगातील नेतृत्व २.सहकारी चळवळ:शेती आणि सुधारणा ३.प्रभाव शाली कॉर्पोरेट महिला ४.शरद जोशी यांचे योगदान १.पत्रलेखन २.अर्जलेखन ३.सारांशलेखन ४.निबंधलेखन
		S.Y.B.Sc	अर्ज लेखन, स्व-परिचय संगण- टंक लेखन प्रसार माध्यमामध्ये संधी
Marathi	Human Values	FYBA G-1	१.जेव्हा मी जात चोरली होती २.बाजा १.विठ्ठल तो आला आला).एकांकिका २.हंडाभर चांदण्या). एकांकिका
		SYBA G-2	रारंगढंग)ध्येयवाद व चिकाटी(
		SYBA S-1	आदिवासींना प्रवाहात आणण्यासाठी केलेले विविध प्रयत्न रुखिमणी स्वयंवर
		TYBA G-3	तीन मुलांचे चार दिवस-नक्षलवादी- ग्रामीण लोकजीवन
		TYBA S-3	तुम्ही संत जन ,जे का रंजलेगांजले या रे या रे अवघे जन
		F.Y.B.Com	१.चला काम करू या.
		All Class	१.वाचन प्रेरणा दिन१५ ऑक्टोबर २.१४ जानेवारी ते २८ जानेवारी भाषा संवर्धन पंधरवडा, ३.२७ फेब्रुवारी राजभाषा दिन
Economics	Environmental & Sustainability	F.Y.B.A.	1. Study of Challenges of Indian Economy-Environment 2. Study of Industrial Policy Resolution, 1991- Liberalization, Privatization and Globalization (LPG)

			<ol style="list-style-type: none"> 3. Study of Challenges of Indian Industrial sector –Regional Imbalance 4. Study of Recent trends in Indian Industry- Indian Multinationals & New Policies
		S.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Study of Economic Development – Meaning, Definition & Indicators 2. Study of Sustainable Development : Meaning and Importance 3. Study of 17 SDGs (Sustainable Development Goals) 4. Study of Measures for Sustainable Development 5. Study of Current Scenario of SDG in India 6. Study of Relation between Environment and Economic Development 7. Study of Environment and Sustainable Development 8. Study of Environmental Policies in India: 9. Study of National Conservation Strategy (1992) – Highlights 10. Study of National Environmental Policy (2006) – Highlights 11. Study of Global Warming
Economics	Professional Ethics	S.Y. B. Com.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Per Capita Income (PCI) 2. Personal Income (PI) 3. Disposable Income (DI) 4. Measurement of National Income
Economics	Human Values	S.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Loan management, functions measures 2. Perfect competition, monopoly, Oligopoly, Price discrimination 3. Says law of market Inflation Deflation 4. To compete any Three Skill Development Activities from the prescribed syllabus, each
		T.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. India and WTO Free trade policy - case for and against Protection Policy – case for and against 2. Private Finance and Public Finance, Principle of Maximum Social Advantage- 3. Dr. Dalton, Budget

History	Environmental & Sustainability	F.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Harappan Culture-Religious Practices 2. Vedic Culture, Religious Protest: Jainism and Buddhism- 3. Vedic Culture- Rituals and Philosophy 4. Jainism and Buddhism: Doctrines, Contributions and Importance. 5. Ashoka and his policy of Dhamma 6. Early History of South India 7. Period of Sangam –Society and Culture 8. North India: Gupta and Harshvardhan <ol style="list-style-type: none"> (a) The Gupta (b) Harshvardhan: Religion, Education.
		S.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. The Consolidation of the Mughal Empire - a) Akbar: Religious Policy 2. Society and Culture – b) Society: Caste system 3. The Modern Age- b) Religious Reforms Movement – a)Martin Luther King 4. b) The French Revolution - Causes and Consequences.
		T.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mass Movement - 2. Non Co-Operation Movement. <ol style="list-style-type: none"> b) Civil Disobedience Movement. c) Quit India Movement. 3. Subaltern Movement- 4. Peasant Movement. <ol style="list-style-type: none"> b) Workers Movement. c) Dalit Movement. d) Women's Movement. e) Tribal Movement. f) Challenges after Independence g) Indian Constitution – Salient Features 5. Reformism in Maharashtra 6. Contribution of Intellectuals – Balshastri Jambhekar, Jagannath Shankarsheth Gopal Hari Deshmukh (Lokhitwadi) ,Mahatma Jyotiba Phule 7. Institutional Experiments- Satyashodhak Samaj 8. Thoughts and work of Intellectuals

			<ul style="list-style-type: none"> 9. Rajarshri Chhatrapati Shahu Maharaj 10. Maharshi Dhondo Keshav Karve 11. Dr. Babasaheb Ambedkar 12. Karmaveer Bhaurao Patil 13. Movements in 20th Century Maharashtra <ul style="list-style-type: none"> a. Workers Movement b. Peasants Movement c. Dalit Movement d. Non-Brahmin Movement
History	Professional Ethics	F.Y.B.A. S.Y.B.A. T.Y.B.A.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Nationalist Movements in Asia and Africa 2. b) Mahatma Gandhi (Non-Cooperation Movement, Civil 3. Disobedience Movement, Quit India Movement) 4. c) Dr. Nelson Mandela 5. Rise of Dictatorship 6. Turkestan –Reform of Kemal Pasha 7. World War II and the Rise of World Power-United Nations Organization - Structure and Functions
History	Human Values	S.Y.B.A.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Barbhai Council. 2. Administration and Society during Peshwa Period 3. Society: Caste System and Position of Women. 4. The early Sultans of Delhi and their contributions 5. The Consolidation of the Mughal Empire Akbar: Religious Policy 6. Economy, Society and Culture – 7. Society: Caste system, position of women 8. Nationalist Movements in Asia and Africa- 9. Mahatma Gandhi (Non-Cooperation Movement, Civil 10. Disobedience Movement, Quit India Movement) 11. Dr. Nelson Mandela. 12. Rise of Dictatorship- 13. Turkestan –Reform of Kemal Pasha 14. World War II and the Rise of World Power-United Nations

			Organization - Structure and Functions
History	Human Values	T.Y.B.A.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mass Movement - 2. Non Co-Operation Movement. b) Civil Disobedience Movement. c) Quit India Movement. 3. Subaltern Movement- 4. Workers Movement d) Women's Movement 5. Challenges after Independence- 6. Indian Constitution – Salient Features 7. Domestic Policy- 8. Hindu Code Bill: Nature and Impact 9. Unit-II. Reformism in Maharashtra 10. Contribution of Intellectuals – Mahatma Jyotiba Phule 11. Institutional Experiments- Satyashodhak Samaj. 12. Thoughts and work of Intellectuals 13. Rajarshri Chhatrapati Shahu Maharaj 14. Maharshi Dhondo Keshav Karve 15. Dr.Babasaheb Ambedkar 16. Karmaveer Bhaurao Patil 17. Movements in 20th Century Maharashtra 18. Workers Movement 19. Non-Brahmin Movement
Commerce	Environmental & Sustainability	F.Y. B.Com.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marketing environment & segmentation 2. Accounting Standards 3. Good governance
		S.Y. B.Com.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Corporate social responsibility 2. Environment study & betterment for environment
		T.Y. B.Com.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Disaster Management 2. Green Marketing
		M.Com-I	1. Moral ethics Environment protection
		M.Com-II	1. Regional Economic Grouping
Commerce	Professional Ethics	F.Y. B.Com	<ol style="list-style-type: none"> 1. Business ethics 2. Accounting Concepts and Conventions, accounting of Professionals
		S.Y. B.Com.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Business communication & 2. Drafting various business letters

			<ol style="list-style-type: none"> 3. Managerial function & Qualities of Manager 4. Role of Manager in Retail 5. Professionalism in functions of HRM 6. Accounting Standards (ICAI)
		T.Y. B.Com.	1. legal terms and concepts used in law pertaining to business and business protection.
		M.Com-I	<ol style="list-style-type: none"> 2. E-business & E-commerce, cyber 3. Law 4. Study of working of organization through field visit
		M.Com-II	<ol style="list-style-type: none"> 2. Professionalism in functions of HRM 3. The Securities & Exchange Board of India (SEBI)
Commerce	Human Values	F.Y. B.Com	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yogasana 2. Duties of an individual towards electrol
		S.Y. B.Com.	Need Hierarchy Theory of motivation Theory X & Y of Motivation & Importance of Human Factor – Elton Mayo
		T.Y. B.Com.	Consumer Protection Act 1986 and Commission
		M.Com-I	Organisational culture & Values
		M.Com-II	Human rights, duties, liberty, equality under constitution of India.
		All Classes	<ol style="list-style-type: none"> 1. Celebration of ‘Independence Day-15th August 2. Celebration of ‘Samaj Din – 19th August 3. Celebration of ‘Republic Day-26th January 4. Celebration of ‘Teachers Day’ – 5th September 5. Cyber Security and Skill Development Programmes
Physics	Environmental & Sustainability	F.Y.B.Sc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fluid mechanics 2. Surface tension
		S.Y.B.Sc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Waves and oscillation 2. Polarization
		T.Y.B.Sc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Energy studies 2. Workshop skills
		M.Sc.I	Research methodology
		M.Sc.II	Energy studies

Physics	Professional Ethics	F.Y.B.Sc.	1. Industrial and field visit 2. Study of manufacturing process
		S.Y.B.Sc.	1. Industrial and field visit 2. Study of manufacturing process
		T.Y.B.Sc.	1. Guest lecture organization
		M.Sc.I	1. Guest lecture organization
		M.Sc.II	1. Guest lecture organization
Physics	Human Values	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	1. Basic of human right and human behaviour 2. Introduction to democracy and constitution of India 3. Human right, Duties, equality under constitution of India 4. Celebration of independence day – 15 August 5. Celebration of Samaj Din- 19 August 6. Celebration of Republic Day- 26 January
		M.Sc.	1. Lectures on Skill development programs 2. Cyber security and Human rights 3. Introduction to democracy and constitution of India 4. Celebration of independence day – 15 August 5. Celebration of Samaj Din- 19 August 6. Celebration of Republic Day- 26 January
Chemistry	Environmental & Sustainability	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	1. Study of Chemical and Laboratory Safety 2. Cause, Effect and Control of Laboratory Pollutants 3. Study of Disaster Management 4. Effect of Aromatic hydrocarbons, Alkyl and Aryl Halides, Alcohols, Phenols and Ethers on environmental factors 5. Study of Environmental Chemistry 6. Study of Medicinal Chemistry 7. Study of Polymer Chemistry 8. Study of Chemistry of Soil and Agrochemicals 9. Study of Forensic Chemistry 10. Study of Chemistry of Cosmetics and Perfumes
		M. Sc.	1. Study of Solid State of Matter

		Analytical Chemistry	<ol style="list-style-type: none"> 2. Study of Chemical Biology 3. Study of Inorganic Chemistry- Material Analysis, Synthesis and Applications 4. Study of Material Characterization Technique 5. Study of Nuclear, Radiation and Polymer Chemistry 6. Study of Photochemistry and Techniques in Polymer Chemistry 7. Study of Biophysical Chemistry and Special Topics in Nuclear and Radiation Chemistry
Chemistry	Professional Ethics	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Industrial and Field Visits 2. Study of Industrial Manufacturing Process 3. Organization of Guest Lecture for Industrial placements 4. Lecture on 'How to face an interview?'
		M. Sc. Analytical Chemistry	<ol style="list-style-type: none"> 1. Industrial and Field Visits 2. Organization of 'Avishkar, Research Competition 3. Lectures on Skill Development Programmes 4. Lecture on 'How to face an interview?' 5. Study of Industrial Manufacturing Process 6. Organization of Guest Lecture for industrial placements 7. Lecture on 'How to face an interview?'
Chemistry	Human Values	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Basic of human right and human behavior 2. Introduction to Democracy and Constitution of India 3. Human rights, Duties, Liberty, Equality under constitution of India 4. Social Problems in Contemporary India 5. Celebration of 'Independence Day-15 August 6. Celebration of 'Samaj Din-19 August 7. Celebration of 'Republic Day-26 January

			8. Celebration of 'World Environment Day'-05 June 9. Celebration of 'Teachers' Day'-05 September
Chemistry	Human Values	M. Sc. Analytical Chemistry	1. Lectures on Skill Development Programmes 2. Cyber Security and Human Rights 3. Introduction to Democracy and Constitution of India 4. Celebration of 'Independence Day'-15 August 5. Celebration of 'Samaj Din'-19 August 6. Celebration of 'Republic Day'-26 January 7. Celebration of 'World Environment Day'-05 June 8. Celebration of 'Teachers' Day'-05 September
Botany	Environmental & Sustainability	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc.	1. Study of Plant Diversity and Utilization of Plants 2. Study of Ecology of Plants and their Habitat 3. Study of Medicinal Plants and their uses 4. Study of various activities and metabolic process of plant's life 5. Study of Physiology of Plant Flowering 6. Study of Biotechnology of Various Reactions and Fermentation Processes 9. Study of Organic Farming and its Advantages
Botany	Professional Ethics	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc.	1. Study of apiculture 2. Field Visits to Apiculture, Plant Nursery, Food Industries 3. Study of agro processing and agro products 4. Study of Plant Diversity
Botany	Human Values	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc.	1. Cultivation of Medicinal Plant Nursery, 2. Trees Plantation, conservation and multiplication of plants 3. Bio-diversity of plants 4. Flori- culturing Guarding

Zoology	Environmental & Sustainability	F.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	1. Animal Ecology 2. Environmental Impact Assessment
Zoology	Professional Ethics	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	--
Zoology	Human Values	F.Y.B.Sc. S.Y.B.Sc. T.Y.B.Sc.	1. 17 -SDG (Sustainable Development Goals)
B. Voc. Electrical Technology	Environmental & Sustainability	F.Y. B. Voc. S.Y. B. Voc. T.Y. B. Voc.	1. Study of Environmental Awareness 2. Study of Multidisciplinary Nature 3. Study of Natural Resources and Ecosystem 4. Biodiversity and its conservation 5. Study of Environmental Pollution and Protection Acts
B. Voc. Electrical Technology	Professional Ethics	F.Y.-T.Y. B. Voc.	1. Training and Placement Cell in collaboration with BOSCH Artesian Training Centre.
B. Voc. Electrical Technology	Human Values	F.Y. B. Voc. S.Y. B. Voc. T.Y. B. Voc.	1. Lectures on Skill Development Programmes 2. Lectures on Electrical Safety 3. Celebration of 'Independence Day-15 August 4. Celebration of 'Republic Day-26 January 5. Celebration of 'Teachers' Day'-05 September

Co-ordinator
Internal Quality Assurance Cell
 Arts, Science and Commerce College

PRINCIPAL
Arts, Science and Commerce College
 Ojhar(Mig), Dist. Nasik-422 206

T. Y. B. A. Generic Elective Humanities

1. Digital Literacy

- 1.1 What is Digital Literacy?
- 1.2 What is role of Digital literacy in professional life?
- 1.3 Trends and opportunities in using digital technology in workplace

2. Social Innovation

- 2.1 What is Social Innovation?
- 2.2 How to identify social problem?
- 2.3 Civic Action and Innovation

3. Social (Graduate)Entrepreneurship and Start Up

- 3.1 What is Social Entrepreneurship: Concept and Functions
- 3.2 What is impact of policies and programmes pertaining to enterprising activities?
- 3.3 What is Start Up?
- 3.4 How to conduct field survey for understanding society/ market?
- 3.5 How to prepare business plan and raising funding for project?

4. Civic Education

- 4.1 What are Fundamental Rights and Duties of Indian Citizens?
- 4.2 What is Social Justice?
- 4.3 What are the marginal sections within the Indian Society?
- 4.4 Role of Panchayat System

5. Digital Literacy:

- 5.1 Internet Basics and Introduction to MS Office tools:
  - i. Paint
  - ii. Office
  - iii. Excel
  - iv. PowerPoint

6. Understanding the marginal sections within the society: (Any 2 out of 3)

- 6.1. Visiting Slum Area around your locality.
- 6.2. Write a field work report narrating the problems faced by the people living in the locality.
- 6.3. Identify the specific government department concerning with the any specific problem e.g., Sanitation, Electricity, Public Food Distribution and visit the government authority to convey the problems.

7. Graduate Entrepreneurship and Start Up:

- 7.1. Visit the Centre for Innovation, Incubation and Linkage center in Savitribai Phule Pune University.
- 7.2. Write a detailed report explaining the innovation activities suitable for your residential area or any specific social problem in consultation of course teacher.

8. Your Responsibilities and Rights

A. Understanding Law Enforcement Agencies:

1. Identify the law enforcing authorities you came across in your everyday life.
2. Describe how these authorities work to implement the laws.
3. What are the responsibilities of individual citizens towards government authorities to cooperate with these agencies?
4. What are citizen's rights protected by the constitution of India?

OR

B. Understanding Social Inclusion and Discrimination:

1. What are the Public and Private spaces in your residential locality?
2. Are these places accessible to all individuals without discrimination?
3. Note down your observation and discuss in the class.

OR

C. Understanding Social Occupation:

1. Conduct a survey of your locality to understand the social occupation of the residents.
2. Interview any particular individual or group of individual to understand nature of their work.
3. Observe what are the factors affecting the occupation of people and opportunities available to them.
4. Discuss your observation in the class under the guidance of teacher.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

मराठी विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम - जून २०२१ पासून

तृतीय वर्ष कला (T.Y.B.A.) मराठी

निवड आधारित श्रेयांक पद्धत

Choice Based Credit System [CBCS]

सत्र	विषयाचे नाव	संकेतांक	पूर्वीचे नाव
पहिले	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार : प्रवासवर्णन	[CC – 1 E (3)]	नियमित अभ्यासक्रम G3
दुसरे	भाषिक कौशल्यविकास आणि आधुनिक मराठी साहित्यप्रकार : कविता	[CC – 1 F (3)]	
पहिले	व्यावहारिक व उपयोजित मराठी : भाग ५	[CC – 1 E (3)]	पर्यायी अभ्यासक्रम G3
दुसरे	व्यावहारिक व उपयोजित मराठी : भाग ६	[CC – 1 F (3)]	
पहिले	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास : प्रारंभ ते इ.स. १६००	[DSE 1 C (3+1)]	S3
दुसरे	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा स्थूल इतिहास : इ.स. १६०१ ते इ.स. १८१७	[DSE 1 D (3+1)]	
पहिले	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : भाग १	[DSE 2 C (3)+1]	S4
दुसरे	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : भाग २	[DSE 2 D (3)+1]	
पहिले	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये : भाग १	[SEC 2 C (2)]	DSE विषयांशी निगडीत अनिवार्य
दुसरे	कार्यक्रम संयोजनातील भाषिक कौशल्ये : भाग २	[SEC 2 D (2)]	

तृतीय वर्ष कला (T. Y. B. A.)

नियमित अभ्यासक्रम

पहिले सत्र

विषयाचे नाव

वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : भाग १ [DSE 2 C (3)+1]

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :

- १ भाषा स्वरूप, वैशिष्ट्ये व कार्ये समजावून घेणे.
- २ भाषा अभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करणे.
- ३ भाषा अभ्यासाच्या शाखा आणि विविध पद्धतींचा थोडक्यात परिचय करून घेणे.
- ४ वागिन्द्रियाची रचना, कार्ये आणि स्वननिर्मितीची प्रक्रिया समजावून घेणे.
- ५ स्वनविज्ञान, स्वनिमविचार आणि मराठीची स्वनिमव्यवस्था समजावून घेणे.

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	<p>भाषा : स्वरूप व संकल्पना</p> <p>१ भाषा : स्वरूप, वैशिष्ट्ये व कार्ये</p> <p>२ संदेशन : मानव व मानवेतर संदेशन</p> <p>३ भाषाभ्यासाच्या शाखा (ध्वनिविचार – व्याकरणविचार – अर्थविचार – शब्दसंग्रह - स्थूल परिचय)</p> <p>४ भाषेच्या अभ्यासाचे महत्त्व व भाषाभ्यासाच्या पद्धती (ऐतिहासिक, वर्णनात्मक, सामाजिक, तुलनात्मक – स्थूल परिचय)</p>	१	१५
२	<p>स्वनविचार</p> <p>१ स्वनविज्ञान : स्वरूप व संकल्पना (उच्चारणकेंद्री - संचारणकेंद्री – श्रवणकेंद्री)</p> <p>२ वागिन्द्रिय : रचना व कार्ये स्वनांची निर्मितीप्रक्रिया</p> <p>३ स्वनांचे वर्गीकरण व वर्गीकरणाची तत्त्वे (उच्चारण स्थान, उच्चारण अवयव, प्रयत्न)</p>	१	१५
३	<p>स्वनिमविचार</p> <p>१ स्वन -स्वनिम-स्वनांतर (परस्पर संबंध व प्रकार)</p> <p>२ स्वनिमनिश्चितीची तत्त्वे</p> <p>३ विनियोग संकल्पना (व्यवच्छेदक विनियोग- पूरक विनियोग - मुक्त परिवर्तन) मराठीची स्वनिमव्यवस्था (स्वरस्वनिम - अर्धस्वरस्वनिम - व्यंजन स्वनिम – खंडित व खंडाधिष्ठीत स्वनिम -बलाघात, सुरावली – नासिक्यरंजन - सीमासंधी)</p>	१	१५
४	संशोधनपर प्रकल्प / क्षेत्रकार्य (घटक १, २ आणि ३)	१	१५

दुसरे सत्र
विषयाचे नाव

वर्णनात्मक भाषाविज्ञान : भाग २ - ४ [DSE 2 D (3)+1]

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे :

१. रूपविन्यास आणि मराठीची रूपव्यवस्था समजावून घेणे
२. वाक्यविन्यास आणि वाक्यव्यवस्थेचा मराठी भाषेच्यासंदर्भात परिचय करून देणे
३. अर्थविन्यास या संकल्पनेचा भाषावैज्ञानिक अंगाने परिचय करून देणे

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	रूपिमविचार १ रूपविन्यास (संकल्पना) २ रूपिका - रूपिम - रूपिकांतर : स्वरूप व प्रकार ३ रूपिम निश्चितीची तत्त्वे ४ विनियोग संकल्पना ५ प्रकृती आणि प्रत्यय यांचे वर्गीकरण	१	१५
२	वाक्यविचार १ वाक्यविन्यास (संकल्पना परिचय) २ घटक आणि रचना : परस्पर संबंध ३ वाक्याचे घटक (उद्देश्य, विधेय) ४ प्रथमोपस्थित संघटक संकल्पना व वाक्यविश्लेषण (शब्द - शब्दबंध - उपवाक्य - वाक्य) ५ वाक्यांचे प्रकार	१	१५
३	अर्थविचार १ अर्थ : स्वरूप व संकल्पना २ अर्थविन्यास (संकल्पना परिचय) ३ अर्थाचे वर्गीकरण (प्रकार: सांकल्पनिक अर्थ - साहचर्यपर अर्थ- शैलीगत अर्थ- भावपर अर्थ- परावर्तीत अर्थ - विषय अर्थ) ४ अर्थविन्यासाची व्यापकता (समानार्थी शब्द, अनेकार्थी शब्द - सरूपता - अर्थसमावेश - अर्थविरोध)	१	१५
४	संशोधनपर प्रकल्प / क्षेत्रकार्य (घटक १, २ आणि ३)	१	१५

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY

(Formerly University of Pune)

T.Y.B.A. Economics Syllabus

(Choice Based Credit System and Semester System)

**Revised Syllabus will be implemented with effect from the
academic year 2021-2022**

T.Y.B.A. Economics

(Sem V & VI)

Semester	Paper Name	Subject Code	Title of the Paper
V	Economics General - III		Indian Economic Development- I
	Economics Special - III		International Economics-I
	Economics Special - IV		Public Finance- I
	Skill Enhancement Course (SEC-3A)		Business Management- I
VI	Economics General - III		Indian Economic Development- II
	Economics Special - III		International Economics- II
	Economics Special - IV		Public Finance- II
	Skill Enhancement Course (SEC-3A)		Business Management- II (Project Report)

T.Y.B.A. Economics
Skill Enhancement Course
SEC-3A: Business Management-II (Project Report)
(Course Code:)
Semester – VI

Course Learning Outcomes:

At the end of the Course, the Learner will have the following skills:

- Analytical Skills – Ability to analyze data collected and interpret in the most logical manner
- Project Report Writing Skills- Ability to comprehend and illustrate/demonstrate findings
- Presentation Skills – PPT/Poster- Ability to illustrate findings in the most appealing manner
- Leadership Skills: Ability to show leadership skills with business ideas or work on business ventures as a practical example

Unit No.	Name and Sub Titles of the Topic	No. of Lectures	Skill Enhancement Exercises
1	Case Study	2	Preview to Students for Project Report
	Guest Lecture – Local Entrepreneur – Success Stories / Struggles/ Historical Reviews/ Start-ups, etc		
2	Project Interim Presentation	14	Initial Mid Semester Presentation (15 marks)
	Detailed Study of ANY Business Enterprise under the Guidance of Subject Teacher OR Presentation of a Business Idea		
3	Project Final Presentation	14	Final Presentation Viva (35 Marks) Int. Examiner - 10 Ext. Examiner - 10 Report- 15
	Presentation with PPT or Poster or Exhibition of Business Ideas/ Reports		

Recommended Books

1. Stephen R. Covey, The 7 Habits of Highly effective People (1989), Guerilla Marketing.
2. Harvard Business Review, Management Tips, hbr.org/books.
3. Pandey, I.M. Financial Management, Persons 12th Edn.
4. Saksena, S.C., Principles of Business Management (2019), Sahitya Bhawan Publi.Agra.
5. Kalkar Parag and Ajinath Doke, Vyavsay Vyavsthapan, Nirali Prakashan, Pune.
6. Vasistha, Neeru, Principles of Management, Taxmann.
7. Hannagan, Tim. Management Concepts and Practices, Macmillan India Ltd.
8. Government of India, Official Websites.

Savitribai Phule Pune University, Pune

Faculty of Humanities

T.Y.B.A. in History

Choice Based Credit System Syllabus

To be implemented from the Academic Year 2021-2022

Savitribai Phule Pune University, Pune.

Faculty of Humanities

Structure of Choice Based Credit System for Undergraduate Program to be Implemented from Academic Year 2021-2022

Subject: - T.Y.B.A. History Structure Academic Year 2021-2022

Semester	Core Courses (CC)	Skill Enhancement Course (SEC)	Discipline Specific Elective Courses (DSE)
V	CC- 3(3) Indian National Movement (1885-1947) <hr/> History of Civilization – World Civilization Part I	SEC 2 C (2) 9.South Indian Art and Architecture 10.Research Paper Writing 11.Museology	DSE-3 C (3) +1 7.Introduction to Historiography
			DSE-4 D (3)+1 8.Maharashtra in the 19 th Century
			OR 9.Constitutional Developments in India 1773 to 1853
VI	CC- 4(3) India After Independence- (1947-1991) <hr/> History of Civilization –World Civilization Part II	SEC 2 D (2) 12. Heritage management 13.Archaeology 14.Numismatics	DSE-3 C (3)+1 10 Applied History
			DSE-4 D (3)+1 11 Maharashtra in the 20 th Century OR Constitutional Developments in India 1858 to 1950

Savitribai Phule Pune University, Pune
Proposed Syllabus in History for TYBA (Credit system)
From the Academic Year 2021-22
Under the Faculty of Humanities
Discipline Specific Elective Courses (DSE-3C) -(3 + 1 Credit)
Semester –VI, Course Title: Applied History

Course objectives:

- 1) To Introduce students to information and importance of Applied History.
- 2) To help students understand the usefulness of history in the 21st century, its changing perspectives, the new ideas that have been invented, and the importance of History in a Competitive World.
- 3) To inform the students about the historical significance of Archaeology and Archives and the opportunities in the field of Archaeology and Archives through this course.
- 4) To inform the students about the opportunities in the field of Media, Museums through this Course.

Course Outcomes:

1. Students will be introduced to the information and importance of applied history.
2. Student will learn about the Historical significance of Archaeology and Archives and opportunities in the field of Archaeology and Archives.
3. Through this course, students will be informed about the opportunities in the field of Media, Museums.
4. Students will learn about the usefulness of history in the 21st Century, its changing Perspectives, the new ideas that have been invented, and the importance of History in a Competitive World.

Pedagogy: Lectures / Visual Presentation / Critical Analysis / Assignments / Test/ e-learning

Course Content

Unit-I. Applied History

14

- a. Applied History: Concept and Application
- b. Application of History in Various Subjects
- c. Co-relationship between Past and Present
- d. Contemporary History: Meaning and Nature

Unit-II. Archaeology and Archives

15

- a) Archaeology and Archives: Definition and Development in India
- b) Archival Sources: Ancient, Medieval and Modern- A brief survey
- c) Heritage Sites: Types, Preservation and Conservation
- d) Historical Importance of Heritage Sites and Museums

Unit-III. Mass Media and Applied History

16

- a) Mass Media: Meaning and Types
- b) Print media:
  - i). Establishment and growth of printing press in India
  - ii). Newspaper: Definition, Rise, Newspaper in India - A brief survey
- c) Electronic media: Radio, Television, E-media.

Unit-IV: Project Work /Study Tour Report/Historical Places Visit Rreport

Project work and Evaluation scheme

1. Candidate shall submit Project report of minimum 2000 words i.e.10 to12 pages (Should be DTP) to the department by end of the Semester.
2. A viva-voce should be conducted before theory examination and the results should be sent to the University as immediately
3. The Distribution of Marks – For Report Writing 20 Marks and for Vice-Voce 10 Marks

Reference Books

English

- 1) Bajaj Satish K, Research Methodology in History, Amol Pub Pvt.Ltd, New Delhi.
- 2) Bobade Bhajang R., Manuscriptology from Indian Sources, Pacific Publication, Delhi.
- 3) Carr E.H., What is History, Penguin Books, Harmondsworth, 1971.
- 4) Chitnis K.N., Research Methodology in History, Navi Path, Pune1979.
- 5) Collingwood R.G., The Idea of History, Oxford university,1961.
- 6) Datta.K.B., Mass Media in India, Akansha Publishing House, New Delhi,2005.
- 7) Director General, Archaeological Remains, Monuments and Museums Part1&2, Archaeological Survey of India, New Delhi, 1964.
- 8) Gaur.M. M., Electronic Media, Omega Publication, Delhi, 2006.

Syllabus for

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC – Environment Studies)(2 credit) for under graduate

(For All Faculties - Second Year - Semester III)

It is as per UGC guidelines and framing -

Unit 1 : Introduction to environmental studies

- Multidisciplinary nature of environmental studies;
- Scope and importance; Concept of sustainability and sustainable development.

(2 lectures)

Unit 2 : Ecosystems

- What is an ecosystem? Structure and function of ecosystem ; Energy flow in an ecosystem : food chains, food webs and ecological succession. Case studies of the following ecosystems :

a) Forest ecosystem

b) Grassland ecosystem

c) Desert ecosystem

d) Aquatic ecosystems (ponds, streams, lakes, rivers, oceans, estuaries)

(8 lectures)

Unit 3 : Natural Resources : Renewable and Non-renewable Resources

- Land resources and land use change; Land degradation, soil erosion and desertification.
- Deforestation: Causes and impacts due to mining, dam building on environment, forests, biodiversity and tribal populations.
- Water : Use and over-exploitation of surface and ground water, floods, droughts conflicts over water (international & inter-state).
- Energy resources : Renewable and non renewable energy sources, use of alternate energy sources, growing energy needs, case studies.

(10 lectures)

Unit 4 : Biodiversity and Conservation

- Levels of biological diversity : genetic, species and ecosystem diversity; Biogeographic zones of India; Biodiversity patterns and global biodiversity hot spots
- India as a mega-biodiversity nation; Endangered and endemic species of India
- Threats to biodiversity : Habitat loss, poaching of wildlife, man-wildlife conflicts, biological invasions; Conservation of biodiversity : In-situ and Ex-situ conservation of biodiversity.
- Ecosystem and biodiversity services : Ecological, economic, social, ethical, aesthetic and Informational value.

(10 lectures)

References :

1. Carson, R. 2002. Silent Spring. Houghton Mifflin Harcourt.
2. Gadgil, M., & Guha, R. 1993. This Fissured Land: An Ecological History of India. Univ. of California Press.

3. Gleeson, B. and Low, N. (eds.) 1999. *Global Ethics and Environment*, London, Routledge.
4. Gleick, P. H. 1993. *Water in Crisis*. Pacific Institute for Studies in Dev., Environment & Security. Stockholm Env. Institute, Oxford Univ. Press.
5. Groom, Martha J., Gary K. Meffe, and Carl Ronald Carroll. *Principles of Conservation Biology*. Sunderland: Sinauer Associates, 2006.
6. Grumbine, R. Edward, and Pandit, M.K. 2013. Threats from India's Himalaya dams. *Science*, 339 : 36-37.
7. McCully, P. 1996. *Rivers no more: the environmental effects of dams* (pp. 29-64). Zed Books.
8. McNeill, John R. 2000. *Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century*.
9. Odum, E.P., Odum, H.T. & Andrews, J. 1971. *Fundamentals of Ecology*. Philadelphia: Saunders.
10. Pepper, I.L., Gerba, C.P. & Brusseau, M.L. 2011. *Environmental and Pollution Science*. Academic Press.
11. Rao, M.N. & Datta, A.K. 1987. *Waste Water Treatment*. Oxford and IBH Publishing Co. Pvt. Ltd.
12. Raven, P.H., Hassenzahl, D.M. & Berg, L.R. 2012. *Environment*. 8th edition. John Wiley & Sons.
13. Rosencranz, A., Divan, S., & Noble, M.L. 2001. *Environmental law and policy in India*. Tripathi 1992.
14. Sengupta, R. 2003. *Ecology and economics : An approach to sustainable development*. OUP.
15. Singh, J.S., Singh, S.P. and Gupta, S.R. 2014. *Ecology, Environmental Science and Conservation*. S. Chand Publishing, New Delhi.
16. Sodhi, N.S., Gibson, L. & Raven, P.H. (eds). 2013. *Conservation Biology : Voices from the Tropics*. John Wiley & Sons.
17. Thapar, V. 1998. *Land of the Tiger: A Natural History of the Indian Subcontinent*.
18. Warren, C. E. 1971. *Biology and Water Pollution Control*. WB Saunders.
19. Wilson, E. O. 2006. *The Creation: An appeal to save life on earth*. New York : Norton.
20. World Commission on Environment and Development. 1987. *Our Common Future*. Oxford University Press.

Syllabus for

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC – Environment Studies)(2 credit) for under graduate

(For All Faculties - Second Year - Semester IV)

It is as per UGC guidelines and framing -

Unit 5 : Environmental Pollution

- Environmental pollution : types, causes, effects and controls; Air, water, soil and noise pollution
- Nuclear hazards and human health risks
- Solid waste management : Control measures of urban and industrial waste.
- Pollution case studies.

(10 lectures)

Unit 6 : Environmental Policies & Practices

- Climate change, global warming, ozone layer depletion, acid rain and impacts on human communities and agriculture
- Environment Laws: Environment Protection Act; Air (Prevention & Control of Pollution) Act; Water (Prevention and control of Pollution) Act; Wildlife Protection Act; Forest Conservation Act. International agreements: Montreal and Kyoto protocols and Convention on Biological Diversity (CBD).
- Nature reserves, tribal populations and rights, and human wildlife conflicts in Indian context.

(9 lectures)

Unit 7 : Human Communities and the Environment

- Human population growth: Impacts on environment, human health and welfare.
- Resettlement and rehabilitation of project affected persons; case studies.
- Disaster management : floods, earthquake, cyclones and landslides.
- Environmental movements : Chipko, Silent valley, Bishnois of Rajasthan.
- Environmental ethics: Role of Indian and other religions and cultures in environmental conservation.
- Environmental communication and public awareness, case studies (e.g. CNG vehicles in Delhi).

(6 lectures)

Unit 8 : Field work

- Visit to an area to document environmental assets: river/ forest/ flora/fauna, etc.

- Visit to a local polluted site-Urban/Rural/Industrial/Agricultural.
- Study of common plants, insects, birds and basic principles of identification.
- Study of simple ecosystems-pond, river, Delhi Ridge, etc.

(Equal to 5 lectures)

References :

1. Carson, R. 2002. Silent Spring. Houghton Mifflin Harcourt.
2. Gadgil, M., & Guha, R. 1993. This Fissured Land: An Ecological History of India. Univ. of California Press.
3. Gleeson, B. and Low, N. (eds.) 1999. Global Ethics and Environment, London, Routledge.
4. Gleick, P. H. 1993. Water in Crisis. Pacific Institute for Studies in Dev., Environment & Security. Stockholm Env. Institute, Oxford Univ. Press.
5. Groom, Martha J., Gary K. Meffe, and Carl Ronald Carroll. Principles of Conservation Biology. Sunderland: Sinauer Associates, 2006.
6. Grumbine, R. Edward, and Pandit, M.K. 2013. Threats from India's Himalaya dams. Science, 339 : 36-37.
7. McCully, P. 1996. Rivers no more: the environmental effects of dams (pp. 29-64). Zed Books.
8. McNeill, John R. 2000. Something New Under the Sun: An Environmental History of the Twentieth Century.
9. Odum, E.P., Odum, H.T. & Andrews, J. 1971. Fundamentals of Ecology. Philadelphia: Saunders.
10. Pepper, I.L., Gerba, C.P. & Brusseau, M.L. 2011. Environmental and Pollution Science. Academic Press.
11. Rao, M.N. & Datta, A.K. 1987. Waste Water Treatment. Oxford and IBH Publishing Co. Pvt. Ltd.
12. Raven, P.H., Hassenzahl, D.M. & Berg, L.R. 2012. Environment. 8th edition. John Wiley & Sons.
13. Rosencranz, A., Divan, S., & Noble, M.L. 2001. Environmental law and policy in India. Tripathi 1992.
14. Sengupta, R. 2003. Ecology and economics : An approach to sustainable development. OUP.
15. Singh, J.S., Singh, S.P. and Gupta, S.R. 2014. Ecology, Environmental Science and Conservation. S. Chand Publishing, New Delhi.
16. Sodhi, N.S., Gibson, L. & Raven, P.H. (eds). 2013. Conservation Biology : Voices from the Tropics. John Wiley & Sons.
17. Thapar, V. 1998. Land of the Tiger: A Natural History of the Indian Subcontinent.
18. Warren, C. E. 1971. Biology and Water Pollution Control. WB Saunders.
19. Wilson, E. O. 2006. The Creation: An appeal to save life on earth. New York : Norton.
20. World Commission on Environment and Development. 1987. Our Common Future. Oxford University Press.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

प्रथम वर्ष वाणिज्य (मराठी)

F. Y. B. Com. (मराठी)

मराठी विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम- जून २०१९ पासून

निवड आधारित श्रेयांक पद्धत

Choice Based Credit System [CBCS]

सत्र	विषयाचे नाव
पहिले	भाषा, साहित्य आणि कौशल्यविकास [११७] (Ability Enhancement Course)
दुसरे	भाषा आणि कौशल्यविकास [११७] (Ability Enhancement Course)

पहिले सत्र

विषयाचे नाव – भाषा, साहित्य आणि कौशल्यविकास [११७] (Ability Enhancement Course)

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे -

१. विविध क्षेत्रातील भाषा व्यवहाराचे स्वरूप व गरज समजावून देणे.
२. या व्यवहार क्षेत्रातील मराठी भाषेचे स्थान स्पष्ट करणे व त्यातील मराठीच्या प्रत्यक्ष वापराचा अभ्यास करणे.
३. विविध क्षेत्रीय मराठी भाषेच्या वापराची कौशल्ये विकसित करणे.
४. विविध लेखनप्रकारांचा अभ्यास व प्रत्यक्ष लेखनाची कौशल्ये वापरण्यास सक्षम करणे.
५. विविध क्षेत्रातील कर्तृत्ववान व्यक्तींच्या कार्याची व विचारांची ओळख करून देणे.
६. विद्यार्थ्यांमध्ये नैतिक, व्यावसायिक व वैचारिक मूल्यांची जोपासना करणे.

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	निबंध लेखन- वैचारिक, ललित आणि वाणिज्य विषयक	१	१५
२	अभ्यासपुस्तक : उत्कर्षवाटा शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर संपादक : प्रा. डॉ. शिरीष लांडगे, प्रा. डॉ. तुकाराम रोंगटे, प्रा. डॉ. राजेंद्र सांगळे	२	३०

दुसरे सत्र

विषयाचे नाव – भाषा आणि कौशल्यविकास [११७]
(Ability Enhancement Course)

घटक	तपशील	श्रेयांक	तासिका
१	अर्जलेखन व पत्रलेखन : १. अर्जलेखन : अर्जाचे विविध नमुने - विनंती अर्ज, नोकरीसाठी अर्ज, माहितीच्या अधिकारातील अर्ज, संगणकीय अर्जलेखन-युनिकोडमधून मायक्रोसॉफ्ट वर्डमध्ये अर्ज. २. पत्रलेखन : खासगी पत्रव्यवहार, प्रशासनिक पत्रव्यवहार, व्यावसायिक पत्रव्यवहार, इ-मेल.	१	१५
२	प्रशासनिक मराठी : १. इतिवृत्त लेखन २. माहितीपत्रक ३. जाहीर निवेदन ४. वाणिज्य व माहिती तंत्रज्ञानविषयक पारिभाषिक संज्ञा	१	१५
३	प्रगत भाषिक कौशल्ये : १. सारांशलेखन २. भाषांतर- (इंग्लिश - मराठी) जाहिरातलेखन : १. आकाशवाणी २. वृत्तपत्र ३. दूरचित्रवाणी	१	१५

संदर्भ ग्रंथ -

१. व्यावहारिक मराठी - पुणे विद्यापीठ प्रकाशन.
२. व्यावहारिक मराठी - डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे, निराली प्रकाशन, पुणे.
३. व्यावहारिक मराठी - संपा. डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४. व्यावहारिक मराठी - डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन
५. व्यावहारिक मराठी - डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे
६. व्यावहारिक मराठी - डॉ. ल. रा. नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
७. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये - य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
८. कहाणी वर्तमानपत्राची-चंचल सरकार, अनुवाद - दिनकर गांगल, नॅशनल बुक ट्रस्ट.
९. द्विभाषी व्यावहारिक शब्दकोश (इंग्लिश - मराठी) - गणेश ओतुरकर
१०. प्रसारमाध्यमे आणि मराठी भाषा - संपादक डॉ. भास्कर शेळके.
११. व्यावहारिक मराठी भाषा - शरदिनी मोहिते
१२. भाषांतर मीमांसा - डॉ. कल्याण काळे
१३. भाषांतर चिकित्सा - डॉ. मधुकर मोकाशी
१४. व्यावहारिक , उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमे - संपा. डॉ. संदीप सांगळे
१५. व्यावहारिक आणि उपयोजित मराठी - डॉ. मनोहर रोकडे
१६. मराठी भाषा उपयोजन आणि सर्जन - प्रा. सुहासकुमार बोबडे
१७. पारिभाषिक संज्ञा कोश (इंग्लिश -मराठी)- डॉ. स्नेहल तावरे.
१८. उपयोजित मराठी- डॉ. केतकी मोडक, प्रा. सुजाता शेणई ,संतोष शेणई
१९. व्यावहारिक मराठी - प्रकाश परब
२०. जाहिरातशास्त्र - डॉ. वंदना खेडीकर
२१. निबंध : शास्त्र व कला - डॉ. प्र. न. जोशी
२२. निबंध व लेखन - निर्मला किराणे.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप : पहिले आणि दुसरे सत्र

पहिले सत्र		
विद्यापीठ सत्र परीक्षा		
वेळ : ३ तास		गुण : ७०
प्रश्न क्रमांक	घटकनिहाय प्रश्न तपशील	गुण
प्रश्न १ ला	निबंध लेखन- वैचारिक, ललित आणि वाणिज्य विषयक (३०० शब्दांपर्यंत) (घटक १)	१५
प्रश्न २ रा	४ पैकी २ प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ५० शब्दांपर्यंत (घटक २)	१५
प्रश्न ३ रा	४ पैकी २ प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी १५० शब्दांपर्यंत (घटक २)	२०
प्रश्न ४ था	२ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी ३०० शब्दांपर्यंत (घटक २)	२०
सत्र परीक्षा एकूण गुण		७०
अंतर्गत मूल्यमापन		
लेखी परीक्षा (घटक २)		१५
प्रश्नमंजुषा / सादरीकरण / प्रकल्प / गृहपाठ (घटक २)		१५
सत्र परीक्षा आणि अंतर्गत मूल्यमापन एकूण गुण		१००
दुसरे सत्र		
विद्यापीठ सत्र परीक्षा		
वेळ : ३ तास		गुण : ७०
प्रश्न क्रमांक	घटकनिहाय प्रश्न तपशील	गुण
प्रश्न १ ला	अ. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक १)	२०
	ब. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक १)	
प्रश्न २ रा	अ. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक २)	२०
	ब. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक २)	
प्रश्न ३ रा	अ. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक ३)	३०
	ब. २ पैकी १ प्रश्नाचे उत्तर लिहिणे. (घटक ३)	
सत्र परीक्षा एकूण गुण		७०
अंतर्गत मूल्यमापन		
प्रश्नमंजुषा / सादरीकरण / प्रकल्प / गृहपाठ (घटक १)		१५
लेखी परीक्षा (घटक २ आणि ३)		१५
सत्र परीक्षा आणि अंतर्गत मूल्यमापन एकूण गुण		१००

CBCS: 2021-2022

T. Y. B.Sc.

Physics

Savitribai Phule Pune University

(Formerly University of Pune)

Three Year B.Sc. Degree Program in Physics (Faculty of Science & Technology)

T.Y.B.Sc. (Physics)

Choice Based Credit System

To be implemented from Academic Year 2021-2022

Savitribai Phule Pune University, Pune

Revised syllabus for T.Y.B.Sc. (Physics) (CBCS Pattern-2021-22)

To be implemented from Academic Year 2021-22

Salient Features of Revised Syllabi in Physics

As far as possible to promote:

1) Physics Education through Master Texts:

It helps in understanding the theoretical and mathematical development of the subject and to create interest in the subject.

2) Physics Education through Experimentation:

It helps in general to improve scientific attitude. So emphasis is given on the development of experimental skills, data analysis, calculations, and also on the limitations of the experimental method and data and, results obtained.

3) Physics Education through Problem Solving: It helps in understanding the concepts of physics. It underline the strength of equations, formulae, graphs, mathematical tools to tackle the problems. So accordingly, we have introduced compulsory problem part in the question paper.

4) Physics Education through History and Philosophy:

It helps in understanding the conceptual development of the subject and thereby increase the interest in the subject. A topic on this is introduced in the Physics Course.

5) Physics Education through Awareness of Misconceptions:

It improves the scientific awareness among the students. A discussion on different subjects are encouraged.

6) Physics Education through Proto-research:

It creates interest in the subject and improves technological aspect. Accordingly, mini projects, hands-on activities, projects, models and demonstrations etc. is included in the syllabi.

7) Physics Education through Qualitative Overview:

It creates interest in the subject to continue to work in the field of science in general and physics in particular. Accordingly future directions and frontiers of the subject are included in the syllabi.

8) Structure of Question paper:

Existing structure shall continue.

9) ATKT Rules:

Existing rules shall apply.

10) Structure of the Course:

Semester	Course Type	Course Code	Course Name	Credit	
V	Discipline Specific Elective Course	PHY-351	Mathematical Methods in Physics-II	2	
		PHY-352	Electrodynamics	2	
		PHY-353	Classical Mechanics	2	
		PHY-354	Atomic and Molecular Physics	2	
		PHY-355	Computational Physics	2	
		PHY-356: Elective-I (Select any One)			2
		PHY-356(A)	Astronomy and Astrophysics-I		
		PHY-356(B)	Elements of Materials Science		
		PHY-356(C)	Biophysics		
		PHY-356(D)	Renewable Energy Sources-I		
		PHY-356(E)	Applied Optics		
		PHY-356(F)	C# programming		
		PHY-356(G)	Acoustics-I		
		PHY-357	Physics Laboratory-3A	2	
	PHY-358	Physics Laboratory-3B	2		
	PHY-359	Project-I	2		
	Skill Enhancement Course	PHY-3510: Skill Enhancement Course-I (Select any One)			2
		PHY-3510(H)	Python Programming		
		PHY-3510(I)	Energy studies		
PHY-3510(J)		Introduction to Arduino			
PHY-3510(K)		Sensors and Transducer			
PHY- 3511: Skill Enhancement Course-II (Select any One)			2		
PHY-3511(L)		Physics Workshop Skill			
PHY-3511(M)		Biomedical Instrumentation			
PHY-3511(N)		Non-destructive Testing Techniques			
PHY- 3511(O)	Acoustics Applications				
VI	Discipline Specific Elective Course	PHY-361	Solid State Physics	2	
		PHY-362	Quantum Mechanics	2	
		PHY-363	Thermodynamics and Statistical Physics	2	
		PHY-364	Nuclear Physics	2	
		PHY-365	(A) Electronics-II OR	2	

T.Y.B.Sc. (Physics) (Sem-V)
PHY-359: Physics Project-I

Lectures: 36

(Credits-02)

Guidelines:

It is expected that,

1. The student does work equivalent to about ten (10) laboratory experiments throughout the semester in the third year.
2. One bears in mind that the project work is a practical course and it is intended to develop a set of skills pertaining to the laboratory work apart from the cognition of students. Therefore, the guides should not permit projects that involve no contribution on part of student.
3. The project must have a clear and strong link with the principles of basic physics and/or their applications.
4. The theme chosen should be such that it promotes better understanding of physics concepts and brings out the creativity in the students.
5. The evaluation of the project work must give due credit to the amount of the project work actually done by a student, skills shown by the student, understanding of the physics concepts involved and the final presentation at the time of viva voce.
6. It is also recommended that a teacher will look after Four (4) projects at one time.
7. Practical examination will be conducted semester wise.
8. The student can perform an Experimental/Theoretical/Computational Project in Physics or interdisciplinary areas under the supervision of one or more guides.
9. The student can learn the basics of the topic chosen for project, to learn how to do literature survey and set up the basic experimental/theoretical and computational techniques needed for the project.
10. The department encourage to students for projects both in experimental and theoretical areas of Physics in collaboration with other institutes and industry.

The Project work shall consist of the following Criteria.

1. Project work is mandatory for all the T. Y .B. Sc. students.
2. All the T. Y. B. Sc. students will be have to complete the Project work prescribed by the Board of Studies in Physics of Savitribai Phule Pune University during the Vth Semester.
3. The Project work shall consist of the following Criteria.
  - It is expected that students must finalize the Title of Project, Aim and objective, Significance, Literature survey, Materials required, Method and Application etc.
  - Introduction to foundations of Project Work.
  - Introduction of Project Research Methodology.
  - Study of Data Collection Methods.
  - Project Problem Writing and Presentation Skills.

Evaluation weightage:

- Project-I: Semester End University Examination : 35 Marks
- Internal Examination: 15 Marks

Faculty of Science and Technology

M. Sc. (Physics)

Choice Based Credit System (CBCS)

To be implemented from Academic Year 2020-2021

Structure and Syllabus

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY

GANESHKHIND, PUNE-411007

Proposed Structure of M. Sc. (Physics) Syllabus (C. B. C. S.)

1. Title of the Course: M. Sc. Physics

2. Preamble:

The curriculum for the M. Sc. (Physics) programme is designed to cater to the requirement of Choice Based Credit System following the University Grants Commission (UGC) guidelines. In the proposed structure, due consideration is given to Core and Elective Courses (Discipline specific - Physics), along with Ability Enhancement (Compulsory and Skill based) Courses. Furthermore, continuous assessment is an integral part of the CBCS, which will facilitate systematic and thorough learning towards better understanding of the subject. The systematic and planned curricula divided into two years (comprised of four semesters) shall motivate the student for pursuing higher studies in Physics and inculcate enough skills for becoming an entrepreneur.

Objectives:

- To foster scientific attitude, provide in-depth knowledge of scientific and technological concepts of Physics.
- To enrich knowledge through problem solving, minor/major projects, seminars, tutorials, review of research articles/papers, participation in scientific events, study visits, etc.
- To familiarize with recent scientific and technological developments.
- To create foundation for research and development in Physics.
- To help students to learn various experimental and computational tools thereby developing analytical abilities to address real world problems.
- To train students in skills related to research, education, industry and market.
- To help students to build-up a progressive and successful career in Physics.

3. Introduction: Semester Credit System

4. Eligibility: As per the rules and regulations published by SPPU, Pune.

5. Examination: As per the **BOOKLET** prepared by SPPU, Pune

- A. Pattern of Examination
- B. Standard of Passing
- C. ATKT Rules
- D. Award of Class
- E. External Students
- F. Setting of Question paper / Pattern of Question paper
- G. Verification / Revaluation

INDEX

Content	Page No.
Course Structure	4 -5
Nomenclature and Name of the Courses in Group-I and II	6 - 9
Syllabi of CCTP + CCPP Courses	10 - 21
Syllabi of Group-I CBOP Courses with 4 Credits	22- 31
Syllabi of Group-I CBOP Courses with 2 Credits	32 - 38
Syllabi of Group-II CBOP Courses with 4 Credits	39 - 55
Syllabi of Group-II CBOP Courses with 2 Credits	56 - 78

Structure of M. Sc. Physics (Choice Based Credit System)

To be implemented from the Academic Year 2020-21

Subject Name	Year	Semester	Course Type	Course Code	Course Name	Credit		
Physics	1	I	Core Compulsory Theory Paper (CCTP)	PHCT-111	Mathematical Methods in Physics	4		
				PHCT-112	Classical Mechanics	4		
				PHCT-113	Electronics	4		
			Choice Based Optional Paper (CBOP-I)	PHOT-114	Choose any one from Group I	Theory	4	
				PHOP-114		Practical	0	
			OR					
			CBOP-I	PHOT-114	Choose any one from Group I	Theory	2	
				PHOP-114		Practical	2	
			Core Compulsory Practical Paper (CCPP)	PHCP-115	Physics Lab-I	4		
			II	CCTP	PHCT-121	Electrodynamics	4	
		PHCT-122			Atoms and Molecules	4		
		PHCT-123			Quantum Mechanics	4		
		CBOP-II		PHOT-124	Choose any one from Group I	Theory	4	
				PHOP-124		Practical	0	
		OR						
		CBOP-II		PHOT-124	Choose any one from Group I	Theory	2	
				PHOP-124		Practical	2	
		CCPP		PHCP-125	Physics Lab-II	4		

	Year	Semester	Course Type	Course Code	Course Name	Credit		
2		III	CCTP	PHCT-231	Statistical Mechanics	4		
				PHCT-232	Solid State Physics	4		
				PHCT-233	Experimental Techniques in Physics - I	4		
			CBOP-III	PHOT-234	Special-I from Group II	Theory	4	
				PHOP-234		Practical	0	
			OR					
			CBOP-III	PHOT-234	Special-I from Group II	Theory	2	
				PHOP-234		Practical	2	
			CCPP	PHCP-235	Physics Laboratory - III		4	
			IV	CCTP	PHCT-241	Nuclear Physics		4
					PHCT-242	Experimental Techniques in Physics-II		4
				CBOP-IV	PHOT-243	Choose any one from Group I	Theory	4
		PHOP-243			Practical		0	
		OR						
		CBOP-IV		PHOT-243	Choose any one from Group I	Theory	2	
				PHOP-243		Practical	2	
		CBOP-V		PHOT-244	Special-II from Group II	Theory	4	
				PHOP-244		Practical	0	
		OR						
		CBOP-V		PHOT-244	Special-II from Group II	Theory	2	
				PHOP-244		Practical	2	
		CCPC	PHCP-245	Project		4		
		Total credits of M. Sc. Physics course						80

Advanced Diploma in Electrical Technology

Second Year: Semester –II

Paper Code: BVET40

Title: Environment Awareness

Credits: 4

Units	Name of Unit	Content
I	Multidisciplinary nature of environmental studies	Definition, scope and importance
II	Natural Resources	Renewable and non-renewable resources: Natural resources and associated problems. a) Forest resources: Use and over-exploitation, deforestation, case studies. Timber extraction, mining, dams and their effects on forest and tribal people. b) Water resources c) Energy resources
III	Ecosystems	Concept of an ecosystem, Structure and function of an ecosystem, Producers, consumers and decomposers, Energy flow in the ecosystem, Ecological succession, Food chains, food webs and ecological pyramids, Introduction, types, characteristic features, structure and function of the Following ecosystem: - a. Forest ecosystem b. Grassland ecosystem c. Desert ecosystem d. Aquatic ecosystems (ponds, streams, lakes, rivers, oceans, estuaries)
IV	Biodiversity and its conservation	Introduction – Definition: genetic, species and ecosystem diversity, Biogeographical classification of India, Value of biodiversity: consumptive use, productive use, social, ethical, aesthetic and option values.
V	Environmental Pollution	Definition, Cause, effects and control measures of:-a. Air pollution b. Water pollution c. Soil pollution d. Marine pollution e. Noise pollution f. Thermal pollution g. Nuclear hazards.
VI	Environment Protection Act.	Air (Prevention and Control of Pollution) Act, Water (Prevention and control of Pollution) Act, Wildlife Protection Act, Forest Conservation Act.

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY, PUNE

Syllabus

For

B.Voc. (Electrical)

[Third Year]

Electrical Technology

BACHELOR OF VOCATION (B.Voc.)

Syllabus: B.Voc. : Electrical Technology
COURSE STRUCTURE

First Year (Diploma in Electrical Technology)						
Semester	Paper Code	Title of the Paper	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
I	BVET11	Communication Skill	4	4	-	100
	BVET12	Basic Electrical Engg-I	4	4	-	100
	BVET13	Basic Electrical Engg-II	4	4	-	100
	BVET14	Lab Practical-1 (Based on BVET12)	6	-	6	150
	BVET15	Lab Practical-2 (Based on BVET13)	6	-	6	150
	BVET16	Lab Practical-3 (Based on Electrical Wiring)	6	-	6	150
Total Credits			30	12	18	750
Semester	Paper Code	Title	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
II	BVET21	Applied Mathematics	4	4	-	100
	BVET22	Electrical Appliances-I	4	4	-	100
	BVET23	Electrical Machines-I	4	4	-	100
	BVET24	Lab Practical-1 (Based on BVET22)	6	-	6	150
	BVET25	Lab Practical-2 (Based on BVET23)	6	-	6	150
	BVET26	Lab Practical-(Based on Rewinding Motors)	6	-	6	150
Total Credits			30	12	18	750

Second Year (Advanced Diploma in Electrical Technology)						
Semester	Paper Code	Title of the Paper	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
III	BVET31	Computer Technology	4	4	-	100
	BVET32	Electrical Appliances-II	4	4	-	100
	BVET33	Electrical Machines-II	4	4	-	100
	BVET34	Lab Practical-1 (Based on BVET31)	6	-	6	150
	BVET35	Lab Practical-2 (Based on BVET32)	6	-	6	150
	BVET36	Lab Practical-3 (Based on BVET33)	6	-	6	150
Total Credits			30	12	18	750
Semester	Paper Code	Title	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
IV	BVET40	Environment Awareness	Grade			
	BVET41	Entrepreneurship and Employable Skill	4	4	-	100
	BVET42	Basic Electronics	4	4	-	100
	BVET43	Electrical Measurement & Instrumentation	4	4	-	100
	BVET44	Lab Practical-1 (Based on BVET42)	6	-	6	150
	BVET45	Lab Practical-2 (Based on BVET43)	6	-	6	150
	BVET46	Lab Practical-3 (Based on Motor Pump and starters)	6	-	6	150
Total Credits			30	12	18	750

Third Year (Degree in Electrical Technology)						
Semester	Paper Code	Title of the Paper	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
V	BVET51	Testing and maintenance of Electrical Equipment	4	4	-	100
	BVET52	Power System & Switchgear Protection	4	4	-	100
	BVET53	Power Electronics Drives	4	4	-	100
	BVET54	Lab Practical-1 (Based on BVET51)	6	-	6	150
	BVET55	Lab Practical-2 (Based on BVET52)	6	-	6	150
	BVET56	Lab Practical-3 (Based on BVET53)	6	-	6	150
Total Credits			30	12	18	750
Semester	Paper Code	Title	Credits			Marks
			Total	Theory	Practical	
VI	BVET61	Illumination Engineering	4	4	-	100
	BVET62	Electric & Hybrid Vehicle	4	4	-	100
	BVET63	Special Purpose Machine	4	4	-	100
	BVET64	Project	10	--	10	250
	BVET65	Industrial Internship	8	--	8	200
Total Credits			30	Project	18	750

B. Voc. in Electrical Technology

Third Year: Semester –II

Paper Code: BVET64

Title: Project

Credits: 10

The student shall take up a project in the field closely related to Electrical Engineering. Preferably, group of 3/4 students should be formed for project work.

The project work should be based on the knowledge acquired by the student during the graduation and preferably it should meet and contribute towards the needs of the society. The project aims to provide an opportunity of designing and building complete system or subsystems based on area where the student likes to acquire specialized skills.

GUIDELINES:

1. To identify the problems in industry and society.
2. Perform Literature survey on the specific chosen topic through research papers, Journals, books etc. and market survey if required.
3. To narrow down the area taking into consideration his/her strength and interest. The nature of project can be analytical, experimentation, design and validation.
4. Define problem, objectives, scope and its outcomes.
5. Design scheme of implementation of project.
6. Data collection, simulation, design, hardware if any, needs to be completed.
7. Presentation based on completed work.
8. Submission of report based on the work carried out.
9. Student should maintain Project Work Book.
10. The student shall prepare duly certified final report of the project work in the standard format in MS Word

अंधश्रद्धाविरोधी कायद्याचा प्रसार व्हावा डॉ. सुदेश घोडेराव यांचे प्रतिपादन, ओझर महाविद्यालयात पोस्टर प्रदर्शन

ओझर, ता. २ : आधुनिक युगात शिक्षण आणि माहिती तंत्रज्ञानात मोठ्या प्रमाणात वाढ झालेली असली तरी अनेक रूढी व परंपरा आणि अंधश्रद्धा जशाच्या तशाच पुढे चालत आहेत. त्यातून समाजाचे शोषण होत असेल तर अंधश्रद्धाविरोधी कायदा अस्तित्वात असल्याने अशा वाईट प्रवृत्तींविरुद्ध कायद्याने कारवाई करता येते, असे प्रतिपादन अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे पदाधिकारी डॉ. सुदेश घोडेराव यांनी ओझर महाविद्यालयात केले.

येथील मराठा विद्याप्रसारक संस्थेच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात डॉ. नरेंद्र दाभोलकर जयंतीनिमित्त महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीतर्फे पोस्टर प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले. डॉ. सुदेश घोडेराव बोलत होते. या वेळी

ओझर : महाविद्यालयात डॉ. नरेंद्र दाभोलकर जयंतीनिमित्त महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीतर्फे पोस्टर प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले. डॉ. सुदेश घोडेराव, प्राचार्य डॉ. आर. डी. देकर, डॉ. नारायण पाटील, डॉ. डी. एस. गोडगे, प्राध्यापक व विद्यार्थी.

समितीचे कार्यकर्ते विजय खंडेराव आणि श्रीयुत फेंगडे उपस्थित होते. महाराष्ट्र सरकारने जादूटोणा व अंधश्रद्धाविरोधी कायदा २०१३ मध्ये लागू केला असून, अंधश्रद्धाद्वारे समाजाचे शोषण करणाऱ्या प्रवृत्तींविरुद्ध या कायद्याने कारवाई करता येते, हे विविध पोस्टरच्या माध्यमातून दाखवून देण्यात आले.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. डी. देकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रम संपन्न झाला. राष्ट्रीय छत्र घेणेचे समन्वयक डॉ. डी. एस. गोडगे यांनी मान्यवरांचे स्वागत केले. डॉ. नारायण पाटील यांनी कायद्याबाबत माहिती देऊन मान्यवरांचे आभार मानले. कार्यक्रमास महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थी उपस्थित होते.

सापड
आय

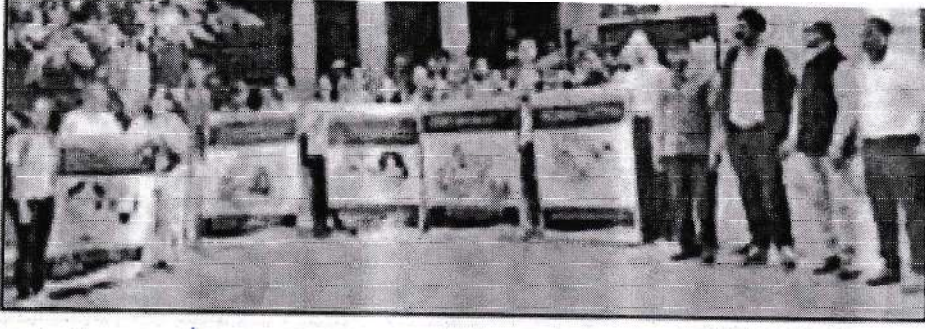
पंचक
गोरक्षनगर
कार्तिक ता
मैला होता.
आय येन
कार्तिक या
कार्यरत अ
धुगे यांना
आणि वरि
संताराम को

एका
३० ह

हो

नव्या

गांवकरी

अंधश्रद्धाविरोधी कायद्याचा प्रसार व्हावा : डॉ. सुदेश घोडेराव ओझर महाविद्यालयात पोस्टर प्रदर्शन

ओझर : वार्ताहर गांवकरी
आधुनिक युगात शिक्षण आणि
माहिती तंत्रज्ञानात मोठ्या प्रमाणात वाढ
झालेली असली तरी अनेक रूढी-परंपरा
आणि अंधश्रद्धा जशाच्या तशाच पुढे
चालत आहेत. त्यातून समाजाचे शोषण
होत असेल तर अंधश्रद्धाविरोधी कायदा
अस्तित्वात असल्याने -अशा वाईट
प्रवृत्तींविरुद्ध कायद्याने कारवाई करता येते,
असे प्रतिपादन अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे
पदाधिकारी डॉ. सुदेश घोडेराव यांनी ओझर
महाविद्यालयात केले.

येथील मराठा विद्या प्रसारक
संस्थेच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य
प्रदाविद्यालयात डॉ. जॅट ताभोरकर

जयंतीनिमित्त महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन
समितीतर्फे पोस्टर प्रदर्शन कार्यक्रम संपन्न
झाला. त्यावेळी ते बोलत होते. यावेळी
समितीचे कार्यकर्ते विजय खंडेराव आणि
श्रीयुत फेगडे उपस्थित होते. महाराष्ट्र
सरकारने जादूटोणा व अंधश्रद्धाविरोधी
कायदा २०१३ मध्ये लागू केला असून,
अंधश्रद्धाद्वारे समाजाचे शोषण करणाऱ्या
प्रवृत्तींविरुद्ध या कायद्याने कारवाई करता
येते हे विविध पोस्टरच्या माध्यमातून
दाखवून देण्यात आले. महाविद्यालयाचे
प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर यांच्या
मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रम झाला. राष्ट्रीय
छात्र सेनेचे समन्वयक डॉ. डी. एस. गोडगे
यांनी प्रात्यक्षिकांचे प्रयोग केले

सकाळ

नाशिक, बुधवार,
२४ ऑगस्ट २०२२

ओझर : जनशांती धाममध्ये स्वच्छता अभियानप्रसंगी महाविद्यालयाचे विद्यार्थी व प्राध्यापक.

जनशांती धाममध्ये स्वच्छता अभियान

ओझर : ओझर मिग येथील कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयातील एनसीसी कॅडेट यांनी महामंडलेश्वर शांतिगिरी महाराजांच्या 'एक कुटुंब- दोन वृक्ष' या आवाहनाला प्रतिसाद देत आपल्या घरी आणि महाविद्यालयात वृक्षारोपण केले. येथील जनशांती धाममध्ये तिसऱ्या श्रावणी सोमवारी स्वच्छता अभियान राबविले. जय बाबाजी भक्त परिवाराच्या आवाहनाला प्रतिसाद देत परिसराची स्वच्छता केली आणि वृक्षारोपण केले. विद्यार्थ्यांनी येणाऱ्या भक्तांची जनजागृती केली. विद्यार्थ्यांना जय बाबाजी भक्त परिवारावतीने फराळाचे वाटप केले. ओझर येथील जय बाबाजी भक्त परिवार, ओझर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली कॅप्टन डॉ. डी. एस. गोडगे, प्रा. प्रदीपकुमार भदाणे, प्रा. कमलाकर चव्हाण, प्रा. डी. एस. बोराडे, डॉ. डी. पी. सौदागर आदी उपस्थित होते.

सकाळ

नाशिक, सोमवार, १६ जानेवारी २०२३

ओझर : मराठा विद्याप्रसारक समाज संस्थेच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात भूगोल दिन कार्यक्रमात बोलताना प्रा. मिलिंद पवार, शेजारी प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर, डॉ. नारायण पाटील, डॉ. युवराज जाधव, डॉ. डी. एस. गोडगे, प्रा. आनंद म्हसदे, प्रा. शिवाजी कदम आदी.

ओझर महाविद्यालयात भूगोल दिन

ओझर : येथील मविप्रच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात भूगोल विभागातर्फे भूगोल दिन झाला. प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर अध्यक्षस्थानी होते. प्रा. मिलिंद पवार यांनी भूगोल दिन साजरा करण्याचा उद्देश सांगितला. १४ जानेवारी १९९२ ला कोल्हापूर येथे डॉ. चंद्रशेखर देशपांडे यांचा जन्म झाला. भूगोल विषयास शास्त्राचा दर्जा मिळवून देण्यासाठी त्यांनी भरपूर प्रयत्न केले. मुंबई विद्यापीठात भूगोल विभागाची स्थापना करण्यासाठी त्यांचे योगदान मोठे होते. त्यांच्या प्रयत्नातून नॅशनल असोसिएशन ऑफ जिओग्राफर इंडिया या संस्थेची स्थापना झाली. त्यांच्या कार्याबद्दल त्यांचा सन्मान करण्यासाठी त्यांचा जन्मदिन 'भूगोल दिन' म्हणून साजरा होतो. २२ डिसेंबरनंतर सूर्याच्या उत्तरायणाला प्रारंभ होऊन सूर्याची उष्णता तिळातिळाने वाढते. १४ जानेवारीला सूर्य धनू राशीतून मकर राशीत प्रवेश करतो. सूर्याचे हे संक्रमण आपण 'मकरसंक्रांती' म्हणून साजरे करतो. प्रा. बी. टी. शिंदे यांनी प्रास्ताविक केले. प्रा. प्रकाश पगारे यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रा. घुटे यांनी आभार मानले. भूगोल विभागातील सर्व विद्यार्थी, डॉ. नारायण पाटील, डॉ. युवराज जाधव, डॉ. डी. एस. गोडगे, प्रा. आनंद म्हसदे, प्रा. शिवाजी कदम उपस्थित होते.

मौजे सुकेणेला श्रमसंस्कार शिबिर

कसबे सुकेणे, ता. १५ : मौजे सुकेणे (ता. निफाड) येथे ओझर येथील कला, विज्ञान, वाणिज्य महाविद्यालय व मौजे सुकेणे येथील कर्मवीर रावसाहेब थोरात ज्युनिअर कॉलेज यांच्यातर्फे सुरू असलेल्या हिवाळी श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप झाला. अध्यक्षस्थानी सरपंच सचिन मोगल होते. मविप्रचे सभापती बाळासाहेब क्षीरसागर, उपसभापती देवराम मोगल, संचालक रवींद्र देवरे आदी उपस्थित होते. प्रास्ताविक प्राचार्य रायभान दवंगे यांनी केले. विद्यार्थींनी रसिका हांडोरे, वैभव डिकले यांनी मनोगत व्यक्त केले. क्षीरसागर व उपसभापती देवराम मोगल यांनी श्रमसंस्कार शिबिरातून विद्यार्थ्यांचा गुणवंत पूर्ण विकास होत असल्याचे सांगितले. शिबिरात आदर्श ठरलेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार झाला. सूत्रसंचालन प्रा. दिनकर रसाळ यांनी, तर आभार प्रा. शिवाजी कदम यांनी मानले.

कर्मवीरांच्या कार्यामुळेच जिल्हा सुजलाम्-सुफलाम् तुषार शेवाळे : ओझर महाविद्यालयात कार्यक्रम

लोकमत
दि. 23/06/22

ओझर येथील महाविद्यालयात गुरु-शिष्य पुण्यतिथीनिमित्त मनोगत व्यक्त करताना डॉ. तुषार शेवाळे, समवेत प्रल्हाद गडाख, अशोकराव पवार, नानासाहेब दाते, प्राचार्य डॉ एस एस काळे आदि.

लोकमत

ओझर टाऊनशिप : विना सहकार नाही उद्धार, हे ब्रीदवाक्य स्वीकारून कर्मवीर काकासाहेब वाघ आणि त्यांचे शिष्य सहकार महर्षी माधवराव बोरस्ते या गुरु शिष्यांनी शिक्षण आणि सहकार क्षेत्रात केलेल्या भरीव कार्यामुळेच नाशिक जिल्हा सुजलाम्-सुफलाम् झाला, असे प्रतिपादन मराठा विद्या प्रसारक संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांनी ओझर महाविद्यालयात केले. ओझर येथील कला विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात आयोजित गुरु-शिष्य पुण्यतिथी कार्यक्रमात डॉ. शेवाळे बोलत होते. अध्यक्षस्थानी संस्थेचे संचालक प्रल्हाद गडाख होते.

डॉ.शेवाळे यांनी स्वातंत्र्योत्तर काळातील शिक्षण आणि सहकार क्षेत्राच्या वाटचालीचा आढावा घेऊन कर्मवीरांचे कार्य सांगितले. व्यासपीठावर मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते, मविप्रचे संचालक अशोकराव पवार, सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी डॉ. एस. के. शिंदे, प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे,

व्यवस्थापन समिती अध्यक्ष रत्नाकर कदम आदी उपस्थित होते. मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते यांनी कर्मवीरांच्या कार्याचे स्मरण करून आदरांजली वाहिली.

अध्यक्षीय भाषणात प्रल्हाद गडाख यांनी कर्मवीर वाघ आणि माधवराव बोरस्ते यांनी साखर उद्योग तसेच पायाभूत क्षेत्राचा केलेला विकास सांगितला. प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे यांनी स्वागत व प्रास्ताविक केले. सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी एस. के. शिंदे, संचालक अशोकराव पवार यांनी दोन्ही कर्मवीरांना आदरांजली अर्पण केली. प्रा. बी. टी. शिंदे व प्रा. एम. बी. ठाकरे यांनीही मनोगत व्यक्त केले.

कार्यक्रमास स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे सदस्य अॅड. श्यामराव पगार, किशोर कदम, चंद्रभान बोरस्ते, दत्ता गायकवाड, संतू गायकवाड, प्रमोद आहेर, सुरेश मोरे, जगदीश उगले, पंढरीनाथ सोनवणे, प्रकाश महाले, रवींद्र निरगुडे जनशिक्षण संचालिका ज्योती लांडगे आदी उपस्थित होते.

स्मरण • गुरू-शिष्य पुण्यतिथी कार्यक्रमात डॉ. तुषार शेवाळे यांचे प्रतिपादन कर्मवीरांमुळेच जिल्हा सुजलाम्-सुफलाम्

प्रतिनिधी | ओझर

'विना सहकार नाही उद्धार' हे ब्रीदवाक्य स्वीकारून कर्मवीर पद्मश्री काकासाहेब वाघ आणि त्यांचे शिष्य सहकारमहर्षी माधवराव बोरस्ते या गुरू-शिष्यांनी शिक्षण आणि सहकार क्षेत्रात केलेल्या भरीव योगदानामुळेच नाशिक जिल्हा सुजलाम्-सुफलाम् झाल्याचे प्रतिपादन मराठा विद्या प्रसारक संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांनी ओझर महाविद्यालयात केले. मविप्रच्या ओझर येथील कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात आयोजित गुरू-शिष्य पुण्यतिथी कार्यक्रमात डॉ. तुषार शेवाळे बोलत होते. अध्यक्षस्थानी संस्थेचे संचालक प्रल्हाद गडाख होते.

डॉ. शेवाळे यांनी स्वातंत्र्योत्तर

काळातील शिक्षण आणि सहकार क्षेत्राच्या वाटचालीचा आढावा घेऊन कर्मवीरांचे कार्य कथन केले. व्यासपीठावर मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते, मविप्रचे संचालक अशोक पवार, सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी डॉ. एस. के. शिंदे, प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे, व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष रत्नाकर कदम उपस्थित होते. मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते यांनी कर्मवीर कार्यांचे स्मरण करून आदरांजली वाहिली. अध्यक्षीय भाषणात प्रल्हाद गडाख यांनी कर्मवीर काकासाहेब वाघ आणि सहकारमहर्षी माधवराव बोरस्ते यांनी साखर उद्योग तसेच पायाभूत क्षेत्राचा केलेला विकास सांगितला. प्राचार्य डॉ. एस.

एस. काळे यांनी स्वागत व प्रास्ताविक केले. नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी एस. के. शिंदे, अशोकराव पवार यांनी दोन्ही कर्मवीरांच्या जीवनचरित्राचा आढावा घेऊन कर्मवीरांच्या कार्याला आदरांजली अर्पण केली. प्रा. बी. टी. शिंदे, प्रा. एम. बी. ठाकरे यांनीही मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमासाठी स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे सदस्य अॅड. श्यामराव पगार, किशोर कदम, चंद्रभान बोरस्ते, दत्ताजी गायकवाड, संतू गायकवाड, प्रमोद आहरे, सुरेश मोरे, जगदीश उगले, पंढरीनाथ सोनवणे, प्रकाश महाले, रवींद्र निरगुडे, ज्योती लांडगे उपस्थित होते. सूत्रसंचालन प्रा. नारायण पाटील व एस. एन. डांगले यांनी केले. प्रा. एस. पी. कदम यांनी आभार मानले.

कर्मवीरांमुळेच जिल्हा सुजलाम्-सुफलाम्

सकाळ वृत्तसंवा

ओझर, ता. २२ : 'विना सहकार नाही उद्धार', हे ब्रीदवाक्य स्वीकारून कर्मवीर काकासाहेब वाघ आणि त्यांचे शिष्य सहकार महर्षी माधवराव बोरोस्ते या गुरू-शिष्यांनी शिक्षण आणि सहकार क्षेत्रात केलेल्या भरीव योगदानामुळेच नाशिक जिल्हा मुबलम्-सुफलाम् झाला, असे प्रतिपादन मराठा विद्याप्रसारक संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांनी ओझर महाविद्यालयात केले.

मविप्रच्या वैशाल कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात गुरू-शिष्य पुण्यतिथीनिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात ते बोलत होते. संस्थेचे संचालक प्रल्हाद गाडाख अध्यक्षस्थानी होते. डॉ. शेवाळे यांनी स्वातंत्र्योत्तर काळातील शिक्षण आणि सहकार क्षेत्राच्या वाटचालीचा आढावा घेऊन कर्मवीरांचे कार्य कथन केले. व्यासपीठावर मविप्र सभापती मणिकराव बोरोस्ते, संचालक अशोकराव पवार, सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी डॉ. एम. के. शिंदे, प्राचार्य डॉ. एम. एस. काळे, व्यवस्थापन समिती अध्यक्ष रत्नाकर कदम आदी उपस्थित होते. मविप्र सभापती मणिकराव बोरोस्ते यांनी कर्मवीरांच्या कार्याचे स्मरण करून आदरांजली वाहिली.

अध्यक्षीय भाषणात प्रल्हाद गाडाख यांनी कर्मवीर काकासाहेब वाघ आणि सहकार महर्षी माधवराव बोरोस्ते यांनी साखर उद्योग, तसेच

मविप्र अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांचे प्रतिपादन

ओझर : मविप्रच्या महाविद्यालयात गुरू-शिष्य पुण्यतिथीनिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात बोलताना डॉ. तुषार शेवाळे. शेजाऱी प्रल्हाद गाडाख, अशोकराव पवार, नानासाहेब दाते, प्राचार्य डॉ. एम. एस. काळे आदी.

पायाभूत क्षेत्राचा केलेला विकास केले. सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी एम. के. शिंदे, संचालक अशोकराव पवार यांनी

दोन्ही कर्मवीरांच्या जीवनचरित्राचा आढावा घेऊन कर्मवीरांच्या कार्याला आदरांजली अर्पण केली. प्रा. बी. टी.

शिंदे व प्रा. एम. बी. ठाकरे यांनीही मनागट व्यक्त केले.

कार्यक्रमासाठी स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे सदस्य अॅड. श्यामराव पवार, किशोर कदम, चंद्रशान बोरोस्ते, दत्तजी गायकवाड, संतू गायकवाड, प्रमोद आहरे, सुरेश मोरे, जगदीश उलो, पंढरीनाथ सोमवणे, प्रकाश महाले, रवींद्र निरगुडे, जमशिक्षण संचालिका श्रीमती ज्योती लांडगे आदी उपस्थित होते.

प्रा. नारायण पाटील व प्रा. श्रीमती एम. एन. डंगले यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रा. एम. पी. कदम यांनी आभार मानले. प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी मंडळा संख्येने उपस्थित होते.

पुढारी

नाशिक, रविवार, २४ जुलै २०२२

संक्षिप्त

ओझर : येथील मविप्र महाविद्यालयात गुरू-शिष्य पुण्यतिथीनिमित्त बोलताना संस्थेचे अध्यक्ष तुषार शेवाळे. समवेत संचालक प्रल्हाद गडाख, अशोकराव पवार, नानासाहेब दाते, प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे आदी.

कर्मवीरांच्या कार्यामुळे जिल्हा सुजलाम सुफलाम : मविप्र अध्यक्ष डॉ. शेवाळे

ओझर : 'विना सहकार नाही उद्धार' हे ब्रीद स्वीकारून कर्मवीर पद्मश्री काकासाहेब वाघ आणि त्यांचे शिष्य सहकारमहर्षी माधवराव बोरस्ते यांनी शिक्षण आणि सहकार क्षेत्रात केलेल्या भरीव योगदानामुळेच नाशिक जिल्हा सुजलाम सुफलाम झाल्याचे प्रतिपादन मराठा विद्या प्रसारक संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांनी केले. येथील मविप्र कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात गुरू-शिष्य पुण्यतिथी कार्यक्रमात ते बोलत होते. अध्यक्षस्थानी संचालक प्रल्हाद गडाख होते. डॉ. शेवाळे यांनी स्वातंत्र्योत्तर काळातील शिक्षण आणि सहकार क्षेत्राच्या वाटचालीचा आढावा घेत कर्मवीरांचे कार्य कथन केले. व्यासपीठावर मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते, संचालक अशोकराव पवार, नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी डॉ. एस. के. शिंदे, प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे, रत्नकर कदम आदी उपस्थित होते. माणिकराव बोरस्ते यांनी आदरांजली वाहिली. प्रा. बी. टी. शिंदे, एम. बी. ठाकरे यांनीही मनोगत व्यक्त केले. अॅड. श्यामराव पगार, किशोर कदम, चंद्रभान बोरस्ते, दत्ताजी गायकवाड, संतू गायकवाड आदी उपस्थित होते. प्रा. नारायण पाटील, प्रा. एस. एन. डांगले यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रा. एस. पी. कदम यांनी आभार मानले.

२०१९-२० ४ २०१२-१३

गांवकरी

■ नाशिक, रविवार,
दि. २४ जुलै २०२२

महत्वाचे

कर्मवीरांच्या कार्यामुळेच जिल्हा सुजलाम-सुफलाम : डॉ. शेवाळे

ओझर : वार्ताहर

'विना सहकार नाही उद्धार' हे ब्रीदवाक्य स्वीकारून कर्मवीर पद्मश्री काकासाहेब वाघ आणि त्यांचे शिष्य सहकारमहर्षी माधवराव बोरस्ते या गुरुशिष्यांनी शिक्षण आणि सहकार क्षेत्रात केलेल्या भरीव योगदानामुळेच नाशिक जिल्हा सुजलाम-सुफलाम झाला, असे प्रतिपादन मविप्र संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. तुषार शेवाळे यांनी ओझर महाविद्यालयात केले.

व्यासपीठावर मविप्र सभापती माणिकराव बोरस्ते, मविप्रचे संचालक अशोकराव पवार, सेवक संचालक नानासाहेब दाते, शिक्षणाधिकारी डॉ. एस. के. शिंदे, प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे, व्यवस्थापन समिती अध्यक्ष रत्नाकर कदम आदी मान्यवर उपस्थित होते. सूत्रसंचालन प्रा. नारायण पाटील व प्रा. श्रीमती एस. एन. डांगले यांनी केले. प्रा. एस. पी. कदम यांनी आभार मानले.

सकाळ

नाशिक, शनिवार, २२ जानेवारी २०२३

सत्यशोधक चळवळीने रचला आधुनिक महाराष्ट्राचा पाया

डॉ. विलास देशमुख : ओझर महाविद्यालयात मराठी संवर्धन पंधरवाडा

ओझर, ता. २१ : महात्मा फुले आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी सत्यशोधक चळवळीचा पाया रचून अंधश्रद्धा व अज्ञान दूर करण्यासाठी शिक्षणाची गंगा तळागाळात पोचविली. त्यामुळे आधुनिक आणि पुरोगामी महाराष्ट्राची निर्मिती झाली, असे प्रतिपादन मराठा विद्याप्रसारक संस्थेचे शिक्षणाधिकारी प्राचार्य डॉ. विलास देशमुख यांनी ओझर महाविद्यालयात केले.

ओझर येथील मविप्रच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडा कार्यक्रमात सत्यशोधक चळवळ आणि मराठी साहित्य या विषयावरील परिसंवादात ते बोलत होते. प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर अध्यक्षस्थानी होते. 'मविप्र'चे शिक्षणाधिकारी प्राचार्य डॉ. भास्कर ढोके पुणे विद्यापीठाचे मराठी अभ्यास मंडळ सदस्य डॉ. सुरेश जाधव आदी उपस्थित होते. डॉ. देशमुख यांनी आजच्या विज्ञान युगातही संस्कृती रक्षणाच्या नावाखाली

ओझर : येथील महाविद्यालयात मराठी भाषा संवर्धन पंधरवाडा कार्यक्रमात बोलताना प्राचार्य डॉ. देशमुख, शेजारी प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर, प्राचार्य डॉ. भास्कर ढोके, डॉ. सुरेश जाधव आदी.

मूलतत्त्ववादी विचारांची जोपासना केली जाते, त्यासाठी सत्यशोधक तत्त्वज्ञानाचा सर्वांनी अभ्यास केला पाहिजे, असे पटवून दिले. डॉ. भास्कर ढोके यांनी सत्यशोधक चळवळीला अनेक कार्यकर्त्यांनी गती दिली व या चळवळीतूनच मविप्रसारखी शिक्षणसंस्था उभी राहिली हे पटवून दिले. डॉ. सुरेश जाधव यांनीही मनोगत व्यक्त केले. प्राचार्य दरेकर यांनी वंचित घटकांना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्याचे

कार्य सत्यशोधक चळवळीमुळे घडले, असे सांगितले. यानिमित्त विविध स्पर्धा, भित्तिपत्र, कविसंमेलन तसेच ग्रंथ प्रदर्शन होणार असून, त्याचा प्रारंभ या परिसंवादाने झाला. मराठी विभागप्रमुख डॉ. उषा सोरते यांनी प्रास्ताविक केले. डॉ. नारायण पाटील यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रा. जयश्री पवार यांनी आभार मानले. प्रा. सारंगा चौरे, डॉ. युवराज जाधव उपस्थित होते.

गांवकरी

■ नाशिक, शुक्रवार, दि. २० जानेवारी २०२३

सत्यशोधक चळवळ म्हणजे शिक्षणाची गंगोत्री : शिक्षणाधिकारी डॉ. भास्करराव ढोके ओझर महाविद्यालयात मराठी संवर्धन पंधरवडा

ओझर : वार्ताहर

अब्बल इंणजी काळात महात्मा फुले आणि त्यांच्या सहकार्यांनी सत्यशोधक चळवळीचा पाया रचून समाजातील अंधश्रद्धा व अज्ञान दूर करण्यासाठी शिक्षणाची गंगा तळागाळात पोहोचविली. त्यामुळेच राज्यात बहुजन समाजाला शिक्षण देणाऱ्या विविध संस्था उभ्या राहिल्या, असे प्रतिपादन मराठा विद्या प्रसारक संस्थेचे शिक्षणाधिकारी प्राचार्य डॉ. भास्करराव ढोके यांनी ओझर महाविद्यालयात केले.

मविप्र संस्थेच्या ओझर येथील कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा कार्यक्रमात आयोजित सत्यशोधक चळवळ आणि मराठी साहित्य या विषयावरील परिसंवादात प्राचार्य डॉ. ढोके बोलत होते. अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर होते तर परिसंवादात मविप्रचे शिक्षणाधिकारी प्राचार्य डॉ. विलास देशमुख तसेच सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे मराठी अभ्यास मंडळ

सदस्य डॉ. सुरेश जाधव आदी मान्यवर उपस्थित होते. आपल्या अभ्यासपूर्ण विवेचनात डॉ. भास्कर ढोके यांनी सत्यशोधक चळवळीला नाशिक जिल्ह्यातील अनेक कार्यकर्त्यांनी गती दिली व या चळवळीतूनच मविप्रसारखी शिक्षणसंस्था उभी राहिली हे पटवून दिले.

यावेळी शिक्षणाधिकारी डॉ. विलास देशमुख यांनी आपले विचार मांडताना आजच्या विज्ञान युगातही अनेक मूलतत्त्ववादी विचार टिकून आहेत. त्यासाठी सत्यशोधक विचारांचा अभ्यास केला पाहिजे, असे सांगितले तर डॉ. सुरेश जाधव यांनीही सत्यशोधक चळवळीमुळे मराठी साहित्याला दिशा मिळाली असे विवेचन केले. अध्यक्षीय मनोगतात प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर यांनी सांगितले की, बहुजन समाजातील वंचित घटकांना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणून त्यांचे जीवन उंचावण्याचे महत्त्वाचे कार्य सत्यशोधक चळवळीमुळे घडले. मराठी संवर्धन पंधरवडानिमित्त महाविद्यालयात विविध स्पर्धा, भित्तिपत्र, कविसंमेलन तसेच ग्रंथप्रदर्शन असे विविध कार्यक्रम संपन्न होणार असून, त्याचा प्रारंभ या परिसंवादाने झाला. प्रास्ताविक मराठी विभागप्रमुख डॉ. उषा सोरते यांनी केले. सूत्रसंचालन डॉ. नारायण पाटील यांनी केले. प्रा. जयश्री पवार यांनी आभार मानले. मंचावर आयोजन समितीतील प्रा. सारंगा चौर, डॉ. युवराज जाधव उपस्थित होते.

ओझर महाविद्यालयात निर्भय कन्या अभियान

डॉ. पवार, अॅड. खैरनार यांचे मार्गदर्शन

ओझर, ता. २३ : मविप्र समाज संस्थेच्या ओझर मिग (ता. निफाड) येथील कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयात सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठांतर्गत विद्यार्थी कल्याण विकास मंडळातर्फे निर्भय कन्या अभियान राबविण्यात आले. प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर अध्यक्षस्थानी होते.

यामध्ये 'महिलांचे मानसिक व शारीरिक आरोग्य' या विषयावर डॉ. निवेदिता पवार यांनी विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन केले. धावपळीच्या जीवनात आपले आरोग्य चांगले कसे ठेवावे. तसेच, चांगल्या आरोग्यासाठी कोणत्या प्रकारचे आहार घ्यावा याविषयी त्यांनी माहिती

दिली. कार्यक्रमाचे दुसरे पुष्प अॅड. चारुशीला खैरनार यांनी 'महिला विषयक हक्क-अधिकार' या विषयावर मनोगत व्यक्त केले. यावेळी त्यांनी विद्यार्थिनींशी संवाद साधून त्यांच्या प्रश्नांची उत्तरे दिली. प्राचार्य डॉ. दरेकर यांनी निर्भय कन्या अभियान राबविण्याबाबत महाविद्यालय व विद्यापीठाची भूमिका मांडली. विद्यार्थी विकास अधिकारी प्रा. कमलाकर चव्हाण यांनी प्रास्ताविक केले. डॉ. एस. वाय. सरदार यांनी परिचय करून दिला. श्रीमती सी. बी. पवार यांनी सूत्रसंचालन केले. श्रीमती पी. बी. अहिरे यांनी आभार मानले. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी व प्राध्यापिका या वेळी उपस्थित होत्या.

ओझर : निर्भय कन्या अभियानात मार्गदर्शन करताना अॅड. चारुशीला खैरणार. शेजारी डॉ. निवेदिता पवार. प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर, विकास अधिकारी प्रा. कमलाकर चव्हाण, डॉ. एस. वाय. सरदार आदी.

सकाळ

नाशिक, सोमवार,
१९ सप्टेंबर २०२२

ओझर : येथील महाविद्यालयात 'आंतरराष्ट्रीय ओझोन संरक्षण दिवस' कार्यक्रमात बोलताना प्रा. एस. आर. निकम, शेजारी प्राचार्य, डॉ. संपतराव काळे, हेमंतकुमार गायकर, उपप्राचार्य डॉ. युवराज जाधव आदी.

ओझर महाविद्यालयात ओझोन दिन

ओझर : येथील 'मविप्र' समाज संस्थेच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय ओझोन संरक्षण दिन झाला. प्राचार्य डॉ. संपतराव काळे अध्यक्षस्थानी होते. महाविद्यालयातील भूगोल विभाग, पर्यावरण विभाग व एनएसएस विभागातर्फे हा कार्यक्रम झाला. प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे यांनी पृथ्वीवरील शाश्वत विकासाला प्रोत्साहन देण्यासाठी ओझोन स्तराचे जतन, संरक्षण व त्यासाठी आवश्यक प्रयत्न होणे आवश्यक असल्याचे मत व्यक्त केले. प्रा. डॉ. शरद घट यांनी प्रास्ताविक केले. प्राचार्य डॉ. एस. एस. काळे, प्रमुख वक्ते प्रा. एस. आर. निकम, उपप्राचार्य डॉ. युवराज जाधव, प्रा. हेमंतकुमार गायकर, नॅक विभागाचे प्रमुख प्रा. आनंद म्हसदे, प्रा. डॉ. ज्ञानेश्वर बोराडे, प्रा. आशा लांडगे आदी उपस्थित होते. प्रा. निकम यांनी ओझोन दिनामागची संकल्पना स्पष्ट केली. महाविद्यालयातील सर्व शाखांतील विविध विभागांचे प्रमुख, प्राध्यापक -प्राध्यापिका विद्यार्थी, प्राध्यापकेतर कर्मचारी आदी उपस्थित होते. प्रा. प्रकाश पगारे यांनी सूत्रसंचालन केले. डॉ. डी. एस. गोडगे यांनी आभार मानले. या वेळी भूगोल विभागातर्फे 'ओझोन स्तर संरक्षण' या भूमिकेतून पोस्टर प्रदर्शन भरविण्यात आले होते.

सकाळ

नाशिक, सोमवार,
१४ नोव्हेंबर २०२२

ओझर : समाजशास्त्र मंडळाच्या उद्घाटनप्रसंगी बोलताना डॉक्टर नितीन जाधव. शेजारी डॉ. आर. डी. दरेकर, डॉ. डी. एस. गोडगे, पी. के. शिंदे.

समाजशास्त्र मंडळाचे उद्घाटन

ओझर : मानवाच्या व्यवहाराचा सामाजिक पातळीवर समाजशास्त्रात अभ्यास होत असला तरी तो अभ्यास काळानुरूप बदलत जातो. हक्क आणि स्वार्थ एकत्र आले, की आपण मूळ संकल्पनापासून दूर जातो. राज्यघटनेने आपल्याला जे मूलभूत हक्क दिले आहेत ते योग्य पद्धतीने विकासप्रक्रियेत आणणे गरजेचे आहेत. समता आणि स्वातंत्र्य या दोन्ही तत्त्वांचा स्वीकार व्यक्तीला एकाच वेळी करता येत नाही; मात्र आपल्या राज्यघटने यांचा समन्वय साधण्याचा प्रयत्न केलेला दिसून येतो, असे प्रतिपादन ओझर येथील मराठा विद्याप्रसारक समाज संस्थेच्या कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात झालेल्या समाजशास्त्र मंडळाच्या उद्घाटनप्रसंगी डॉक्टर नितीन जाधव यांनी मनोगत व्यक्त केले. औपचारिक शिक्षणाबरोबरच इतरही बाबींचे ज्ञान विद्यार्थ्यांना व्हावे, या उद्देशाने महाविद्यालयात अनेक मंडळे स्थापन केली जातात. त्यात आजचा विद्यार्थी आपल्या हक्कांबाबत सजग आहे का? त्याला सहज करणे हेच आपल्या शिक्षणाचे खरे काम आहे. त्याचप्रमाणे समाजात असणारे कितीतरी प्रश्न आज शिक्षणातून निर्माण झालेले आहेत. शिक्षणातून सजगता निर्माण होण्याची जबाबदारी शिक्षणव्यवस्थेवर आहे, असे प्रतिपादन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष माननीय प्राचार्य डॉक्टर आर. डी. दरेकर यांनी केले. व्यासपीठावर आर. डी. दरेकर, डॉक्टर नितीन जाधव, राष्ट्रीय छात्रसेना आणि राज्यशास्त्र विभागप्रमुख डॉक्टर डी. एस. गोडगे, अंतर्गत गुणवत्ता सिद्धता कक्षाचे समन्वय प्राध्यापक मस्के, समाजशास्त्र मंडळ समन्वय पी. के. शिंदे उपस्थित होते. याशिवाय महाविद्यालयातील कनिष्ठ व वरिष्ठ स्तरावरील विभागप्रमुख, प्राध्यापक, विद्यार्थी, शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते. डॉ. डी. एस. गोडगे यांनी प्रस्ताविक केले. प्राध्यापिका एस. बी. काढणार यांनी सूत्रसंचालन केले. पी. ए. पगारे यांनी आभार मानले.

सकाळ

नाशिक, सोमवार,
१७ ऑक्टोबर २०२२

जगण्यासाठी वाचन आवश्यक

प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर : ओझर मिग महाविद्यालयात वाचन प्रेरणा दिन

ओझर, ता. १६ : वाचन हे माणसाच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाचे तसेच व्यक्तीसह समाज परिवर्तनाचे मोलाचे साधन आहे. वाचन केवळ विरंगुल्यासाठी नसून त्यासह मनोरंजनावरोबरच तो एक माहितीचा महत्त्वाचा स्रोत आहे. माहितीपूर्ण, ज्ञानवंत व समृद्ध असा समाज घडविण्यासाठी वाचन व पर्यायाने वाचन संस्कृतीचे महत्त्व अनन्यसाधारण आहे, असे प्रतिपादन प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर यांनी माजी राष्ट्रपती डॉ. एपीजे अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिवस अर्थात, वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात केले.

१५ ऑक्टोबर हा दिवस सर्वत्र वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा होतो. यानिमित्त ओझर (मिग) येथील कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात कार्यक्रम झाला. प्रा. आशा लांडगे यांनी अष्टपैलू व्यक्तिमत्त्वाच्या जडणघडणीसाठी शैक्षणिक पुस्तकांच्या वाचनापलीकडे

ओझर : वाचन प्रेरणा दिनानिमित्त झालेल्या कार्यक्रमात बोलताना प्रा. आर. डी. दरेकर. शेजारी आशा लांडगे, उपप्राचार्य डॉ. युवराज जाधव, डॉ. पी. आर. भदाणे, डॉ. उषा वसंत सोरते, प्रा. विठ्ठल गावले आदी.

अवांतर वाचनाचे महत्त्व विशद केले. वाचन केवळ एकाच विषयापुरते करणे एकांगी ठरू शकते, अशावेळी अनेक विषयांवर बहुअंगी वाचनानेच माणूस विचारी बनतो. त्यातून तो कोणत्याही परिस्थितीतून स्वतःला सिद्ध करू शकतो. म्हणून 'वाचाल तर वाचाल' अशा पद्धतीचा विचार अनेक समकालीन उदाहरणे देऊन त्यांनी स्पष्ट केला. उपप्राचार्य प्रा. डॉ. युवराज जाधव, प्रा.

डॉ. पी. आर. भदाणे, डॉ. उषा सोरते, प्रा. विठ्ठल गावले तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना, विद्यार्थी विकास मंडळ आणि अंतर्गत गुणवत्ता सिद्धता कक्ष आदी विभागांचे प्रमुख उपस्थित होते. महाविद्यालयातील विभागप्रमुख, प्राध्यापक, विद्यार्थी, प्राध्यापाकेतर कर्मचारी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन प्रा. डॉ. एस. बी. काळर यांनी केले. डॉ. पुरुषोत्तम तायडे यांनी आभार मानले.

सर्वोच्च नेतृत्व महिलांकडे हीच लोकशाहीची ताकद

किरण देशमुख : मतदार दिवस साजरा

ओझर येथील महाविद्यालयात राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात बोलताना मुख्याधिकारी किरण देशमुख, समवेत प्राचार्य आर. डी. दरेकर, डॉ. डी. एस. गोडगे, प्रा. प्रवीण शिंदे, प्रा. कमलाकर चव्हाण, प्रा. एम. बी. ठाकरे.

लोकमत

ओझर टाउनशिप : स्व. पंतप्रधान राजीव गांधी यांच्या कार्यकाळामध्ये ६९ वी घटना दुरुस्ती करून मतदारांचे वय १८ वर्षे करण्यात आले. भारतीय राज्य घटनेने नागरिकांना हक्क व कर्तव्य दिलेले आहेत. प्रत्येक व्यक्तीने मतदानाचे कर्तव्य कोणत्याही प्रलोभनाला बळी न पडता पार पाडले पाहिजे. द्रौपदी मुर्मू यांच्यासारख्या सामान्य कुटुंबातील आदिवासी महिला देशाच्या सर्वोच्च पदावर विराजमान होऊ शकतात, हिच देशाच्या संविधानाची आणि सामान्य माणसांची ताकद असल्याचे प्रतिपादन ओझर नगर परिषदेचे मुख्याधिकारी किरण देशमुख यांनी केले.

मविप्र संस्थेच्या कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालयात राष्ट्रीय

मतदार दिवस साजरा करण्यात आला. त्याप्रसंगी मुख्याधिकारी देशमुख बोलत होते. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. आर. डी. दरेकर होते. राज्यशास्त्र विभागप्रमुख डॉ. डी. एस. गोडगे यांनी प्रास्तविकात राष्ट्रीय मतदार दिनाचे औचित्य स्पष्ट केले. प्राचार्य डॉ. दरेकर यांनी लोकशाही यशस्वी करण्यासाठी सामान्य जनता व बुद्धिवादी वर्ग यांचा सहभाग महत्त्वाचा असतो, असे सांगून सध्या राजकीय तत्वांचा न्हास मोठ्या प्रमाणात होत चालल्याबद्दल खंतही व्यक्त केली. यावेळी त्यांनी विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांना मतदानाची शपथ दिली. परिचय प्रा. प्रवीण शिंदे यांनी करून दिला. सूत्रसंचालन प्रा. कमलाकर चव्हाण यांनी तर प्रा. एम. बी. ठाकरे यांनी आभार मानले.

सकाल

नाशिक, शनिवार, ११ मार्च २०२३

ओझर : महाविद्यालयात महिला दिन कार्यक्रमाप्रसंगी मविप्र संचालक शोभा बोरस्ते यांच्यासह महिला प्राध्यापक, सेवक आदी.

ओझर महाविद्यालयात

महिला दिनानिमित्त विविध कार्यक्रम

ओझर : समाजसुधारक आणि कर्मवीरांनी रूढी परंपरांशी लढा देऊन महिलांना शिक्षण प्रवाहात आणले. त्यामुळे आज महिला प्रत्येक क्षेत्रात आपले अस्तित्व निर्माण करीत आहेत. महिला सन्मान हाच कोणत्याही समाजाच्या उन्नतीचा पाया असतो असे प्रतिपादन मराठा विद्या प्रसारक समाजाच्या संचालक शोभा बोरस्ते यांनी ओझर महाविद्यालयात केले. संस्थेच्या ओझर येथील कला विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालयात जागतिक महिला दिन कार्यक्रम उत्साहात झाला. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. प्रदीपकुमार भदाणे, भागवत बोरस्ते, जयश्री पवार, डॉ. वाय. पी. जाधव आदी मान्यवर उपस्थित होते. प्रारंभी प्राचार्य डॉ. भदाणे यांच्या हस्ते मविप्र संचालक शोभा बोरस्ते यांना सन्मानित करण्यात आले. प्राचार्य डॉ. पी. आर. भदाणे यांनी आधुनिक काळातील महिलांची वाढती जबाबदारी आणि आव्हाने यांचा परामर्श घेतला. भागवत बोरस्ते यांनी समाज आणि संस्कृतीच्या विकासात महिलांचे योगदान मोठे असल्याचे नमूद केले. प्रास्ताविक कनिष्ठ महाविद्यालय प्रमुख जयश्री पवार यांनी केले. महाविद्यालयातील महिला प्राध्यापक व सेवक यांना मान्यवरांच्या हस्ते सन्मानित करण्यात आले. डॉ. नारायण पाटील यांनी सूत्रसंचालन तर आभार डॉ. युवराज जाधव यांनी मानले.